

Hangon lintuaseman yleisohjeet (versio 16.7.2013)

Asemalla vieraillessasi noudata seuraavia ohjeita ja sääntöjä:

1. Olet lintuasemalla vieraillessasi vastuussa aseman ylläpidosta ja havainnoinnista. Asema on Tringan omistama eli lintuharrastajien yhteistä omaisuutta, ja vastaat osaltasi omaisuutesi kunnosta ja aseman havainnoista. Asemavelvollisuuksien suorittaminen kuuluu kaikille aseman miehittäjille.
2. Pyri havainnoinnissa ja rengastuksessa noudattamaan mahdollisimman tarkasti annettuja neuvoja ja ohjeita (Liitteet 1 ja 2).
3. Iltaisin täytetään sekä sähköinen että paperinen lintuasemalomake. Tarvittaessa tutustu täyttöohjeisiin (Liite 3). Tallenna parhaimmat havainnot iltaisin Tiiraan (ohje Liitteessä 3).
4. Tallenna rengastukset päivittäin aseman koneelle.
5. Rengastajat ovat vastuussa rengastusvälineiden huollosta ja rengastushuoneen siisteydestä.
6. Muista kirjoittaa päiväkirja päivittäin sekä laittaa nimesi vieraskirjaan.
7. Asemalla on nukkumapaikat sängyissä kahdeksalle. Käytä sängyissä lakanaa ja tyynynliinoja tyynyn päällä. Puhtaita liinavaatteita löytyy makuuhuoneessa olevasta lipastosta. Tuuleta käyttämäsi lakanat ja laita likaiset liinavaatteet pyykkikoriin.
8. Kaivo sijaitsee takapihalla, poista kaivosta talviaikaan sinne kertyvä jää.
9. Jätevedet valuvat tiskipöydän alla olevaan astiaan, joka täytyy muistaa tyhjentää tarvittaessa sekä aina poistuessasi viimeisenä asemalta. Juomavesiastia on myös tyhjennettävä aseman jäädessä tyhjäksi. Juomavesiastia käännetään yösalaisiin.
10. Asemalla on kaikki perusruoanlaittoon tarvittavat välineet. Jokainen vastaa omien astioidensa tiskauksesta. Kattilat ja paistinpannut tulee tiskata heti käytön jälkeen, sillä niitä ei ole rajattomasti. Puhdista myös liesi jos ja kun sotket sen.
11. Kaikki sisätilat siivotaan vähintään kerran viikossa ja aina aseman jäädessä tyhjäksi.
12. Siivousta varten asemalla on pölynimuri makuuhuoneen kaapissa ja tiskipöydän viereisessä kaapissa on runsaasti siivousvälineitä.
13. Merkitse jääkaappiin laittamasi tavarat ovesa roikkuvalla tussilla ja poistuessasi ota tarpeettomat mukaan. Älä jätä mitään ruokatarvikkeita asemalle ellet ole sopinut niiden käytöstä jonkun kanssa.
14. Pahvi- ja paperiroskat voi polttaa aseman uuneissa. Erittele bio-, metalli-, lasi-, energia- ja sekajäte ja vie neljä viimeisintä mukanaasi Hangon roskiksiin (Liite 4).
15. Polttopuita tehdään vähintään yhtä paljon kuin itse kuluttaa. Mikäli olet epävarma miten uuneja käytetään, kysy muilta miehittäjiltä tai asemahoitajilta.
16. Vie mukanaasi tyhjiä pulloja ainakin saman verran kuin olet täysiä tuonut.
17. Havainnointi- ja rengastustoimintaa ei saa tehdä päihtyneenä.
18. Huolehdi, että asemalla on aina yksi täysinäinen varakaasupullo. Jos et itse pysty käymään Hangon Teboililla hakemassa täysinäistä, ilmoita asiasta jollekin asemalle autolla tulleelle tai asemahoitajalle. Rahat saa jälkikäteen

- taloudenhoitajalta kuittia vastaan (ks. Liite 5). Varapullo säilytetään pyörävajassa.
19. Noudata saunan käyttöohjeita (Liite 6).
 20. Tarkista polkupyörän kunto ja kunnosta tarvittaessa. Pyörät säilytetään pyörävajan sisällä tai sen vieressä olevassa katoksessa.
 21. Asioidessasi Hangossa muista aina pysähtyä portilla ja ilmoittaa mihin olet menossa ja koska suunnilleen palaat. Vapaasataman kulkulupa oikeuttaa vain asemalle saapumiseen ja sieltä poistumiseen päätietä pitkin. Muualla satama-alueella ml. autokentän asfalttialueet liikkuminen edellyttää erillistä lupaa. Tällaisissa tapauksissa ota yhteys asemanhoitajiin.
 22. Kaikista mahdollisista puutteista ja vioista, joita et itse pysty korjaamaan, ilmoita asemahoitajille tai kyseistä asiaa hoitaville Halias-vastaaville (Liite 5).
 23. Kalastus alueella on kielletty. Pilkkiminen jäällä kotilahden ulkopuolella on sallittua.
 24. Aseman vene tulee kääntää talveksi ylösalaisin ja sitoa huolella kiinni. Moottori tulee tuoda aseman ulkovaivastarastoon.
 25. Asema on nykyään lähestulkoon ympärivuotisesti miehitettynä, mutta jos saavut asemalle sen ollessa tyhjillään tai jätät aseman tyhjäksi muista seuraavat asiat:
 - a. Jätä avain portille poistuessasi ja pyydä se sieltä tullessasi.
 - b. Tullessasi laita sähkölaitteiden (jääkaappi, tv, yms.) töpselit pistorasioihin ja irrota töpselit poistuessasi. Muista jättää jääkaapin ovi auki. Jääkaappiin ei saa jättää ruokatarvikkeita! Varalamppuja on kirjahyllyn kaapistossa.
 26. Tärkeintä on, että nautitte olostanne Haliaksella ja teette hyviä muutto- ja rengastushavaintoja.

Sisällysluettelo

Liite 1. Havainnointiohjeet.....	5
1.1. Lintujen määrittäminen	5
1.2. Muutonhavainnointi	5
1.2.1. Yleisohjeet.....	5
1.2.2. Muuttotietojen yksityiskohdat	7
1.2.3. Lisätietojen merkitsemisen tärkeysjärjestys ja käytännön vinkkejä	9
1.3. Paikallisten lintujen laskenta	9
1.3.1. Yleisohjeet.....	9
1.3.2. Pesivien lintujen laskenta	10
1.3.3. Lisätietoja havaintojen kirjaamisohjeista	10
Liite 2. Rengastusohjeet.....	11
2.1. Yleisohjeet.....	11
2.1.1. Vakiopyynti	11
2.1.2. 12-vakioverkot	12
2.1.3. Petoverkot.....	12
2.1.4. Pöllövakio	13
2.1.5. Verkkojen pitäminen pyynnissä yön yli	16
2.1.6. Kahlaajapyynti katiskoilla.....	16
2.2. Mitä tietoja rengastetuista linnuista otetaan?	18
2.2.1. Lintujen mittaus	18
2.2.2. Harvinaisuuksien ja erikoisten yksilöiden dokumentointi.....	18
2.2.3. Kontrollien kirjaus	19
2.2.4. Erityisprojektit.....	19
2.2.5. Atrapin käyttö kärjessä on sallittua vain:	19
2.3. Rengastusvälineiden ylläpito	20
2.4. Rengastusten tallentaminen	20
Liite 3. Asemalomakkeen täyttöohjeet.....	23
3.1. Päivämäärä, havainnoijat ja havainnointi.....	23
3.2. Sään selostus.....	23
3.3. Lajilomake	23
3.3.1. Paikalliset	23
3.3.2. Muuttavat ja vakio	24

3.3.3. Yleistä lukumääristä	24
3.3.4. Muut lisätiedot.....	24
3.4. Pyyntitiedot.....	24
3.5. Muuttolomakkeen täyttöohjeet	25
3.6. Yömuutto	25
3.7. Havaintojen ilmoittaminen Tiiraan	25
Liite 4. Jätteiden lajittelu.....	30
Liite 5. Haliasvastaavat.....	33
Liite 6. Saunankäyttöohjeet	37
Liite 7. Harvinaisuuden dokumentointi rengastustilanteessa	38

Liitteiden taulukot, kartat ja kuvat:

Taulukko 1.1. Vakion alkamis- ja päättymisajat

Taulukko 1.2. Lajit, joista tulee pyrkiä määrittämään ikä- tai sukupuoliluokka tai puku.

Taulukko 1.3. Muuttosuuntien vakiosektorit.

Taulukko 2.1. Vakiopyynnin alkamis- ja päättymisajat

Taulukko 2.2. Pöllövakion alkamis- ja päättymisajat

Taulukko 2.3. Verkkojen status, koodit, nimet, tyyppi ja pituus sekä katiskojen pyyntitapatiedot.

Taulukko 2.4. Lista harvalukuisista lajeista, jotka mitataan aina, sekä lajikohtaiset siiven mittausmenetelmät.

Taulukko 2.5. Lista lajeista, joista tulee määrittää alalaji tai värimuoto.

Kartta 1. Hankoniemen lounaiskärki sisältäen paikannimet ja polkuverkoston.

Kartta 2. Kärjen verkkopaikat ja –verkkotyypit

Kuvat 1–2. Esimerkkitaipoja kahlaajakatiskoja virittämiseen.

Liite 1. Havainnointiohjeet

1.1. Lintujen määrittäminen

Pääsääntö on, että määrittäessä otetaan huomioon vain Suomessa tavatut lajit, ellei erillistä syytä ole. Jos kuitenkin jokin laji on meillä runsas ja sen hyvin samannäköinen sukulainen on rareteetti, määritettyihin saa sisältyä mahdollisia rareteettiyksilöitä – kuitenkin lintumäärässä oltava varmoja yksilöitä (esim. *Sommol* kontra *Somspe*; parvessa voi olla mahdollisia *Somspe* naaraita ja silti merkintä *Sommol* on oikea, kuitenkin *Sommol 1* on ehdottomasti oltava tavallinen haahka!). Erityisesti on kiinnitettävä huomiota äänimäärityksien varmuuteen.

1.2. Muutonhavainnointi

1.2.1. Yleisohjeet

Muutonhavainnoinnin perusta on vakiohavainnointi, joka alkaa auringonnoususta ja kestää neljä tuntia. Marraskuulta maaliskuulle vakio on vain kaksi tuntia. Vakion aloitus- ja päättymiskellonajat löytyvät taulukosta 1.1. sekä aseman ilmoitustaululta. Vakiohavainnointi suoritetaan joka päivä säästä riippumatta. Vakion lisäksi muuttoa seurataan aamuhämärästä iltahämärään voimavarojen mukaan joko tauotta tai havainnointiotoksin (esim. 30 min), jotka kattavat tasaisesti koko valoisan ajan. Muutonhavainnointi on hyvä aloittaa puolisen tuntia ennen vakiohavainnoinnin alkua ja lopettaa hieman auringonlaskun jälkeen (muista esim. aamuvarpushaukat ja iltakurjet). Voimakasta muuttoa seurataan tauotta. Monen tunnin taukoja tulee välttää. Otolaskentaa (esim. lasket lokkeja 5 min ja kerrot lukumäärä 12 saadaksesi tunnin summan) ja passiivista muutonhavainnointia **ei tule suorittaa**.

Havainnot kirjataan 30 min jaksoissa tasapuolitunnein esim. 7:30, 8:00, 8:30 jne (Huom. **Ei 7:40, 8:10** tmv., jotta eri päivien vuorokausirytmiiikkaa voidaan verrata). Mikäli havainnointi alkaa muulloin kuin tasapuolitunnein ilmoitetaan tarkka aloitusaika ja seuraava jakso aloitetaan tasapuolitunnin kohdalta (esim. 7:40, 8:00, 8:30...).

Muuttolomakkeelle merkitään kaikki määrätietoisesti liikkuvat linnut. Haliaksella monet maalinnut tulevat koillisesta niemenkärkeen ja käyvät kääntymässä kärjessä ja palaavat takaisin koilliseen (SW/NE). Nämä tulee merkitä aina muutolle, sillä linnut ovat lähes aina eri yksilöitä (ellei toisin voida mm. erityisten pukutuntomerkkien perusteella todistaa). Muuttoa voi tapahtua myös metsän sisällä puiden latvojen alapuolella. Nyrkkisääntö: puiden välissä tai metsän pinnassa tiettyyn suuntaan lentävä lintu tulkitaan muuttavaksi, jos laji on tyypillinen päivämuuttaja, muutoin paikalliseksi. Kaikki määrätietoisesti lentävät vesi- ja rantalinnut merkitään muuttoon. Huomioi, että vesilinnut voivat muuttaa myös uiden.

Merkitse vakiohavainnoinnin suorittaminen aina asemalomakkeelle!

Taulukko 1.1. Vakion alkamis- ja päättymisajat eri jaksoina.

Jakso	Jakso		Vakio		Jakso	Jakso		Vakio	
	alku pvm	loppu pvm	alku	loppu		alku pvm	loppu pvm	alku	loppu
1	1.1.	5.1.	9:35	11:35	38	5.7.	9.7.	4:20	8:20
2	6.1.	10.1.	9:30	11:30	39	10.7.	14.7.	4:30	8:30
3	11.1.	15.1.	9:25	11:25	40	15.7.	19.7.	4:35	8:35
4	16.1.	20.1.	9:20	11:20	41	20.7.	24.7.	4:50	8:50
5	21.1.	25.1.	9:10	11:10	42	25.7.	29.7.	5:00	9:00
6	26.1.	30.1.	9:00	11:00	43	30.7.	3.8.	5:10	9:10
7	31.1.	4.2.	8:45	10:45	44	4.8.	8.8.	5:20	9:20
8	5.2.	9.2.	8:35	10:35	45	9.8.	13.8.	5:35	9:35
9	10.2.	14.2.	8:20	10:20	46	14.8.	18.8.	5:45	9:45
10	15.2.	19.2.	8:10	10:10	47	19.8.	23.8.	6:00	10:00
11	20.2.	24.2.	7:55	9:55	48	24.8.	28.8.	6:10	10:10
12*	25.2.	1.3.	7:40	9:40	49	29.8.	2.9.	6:25	10:25
13	2.3.	6.3.	7:25	9:25	50	3.9.	7.9.	6:35	10:35
14	7.3.	11.3.	7:10	9:10	51	8.9.	12.9.	6:45	10:45
15	12.3.	16.3.	6:55	8:55	52	13.9.	17.9.	7:00	11:00
16	17.3.	21.3.	6:40	8:40	53	18.9.	22.9.	7:10	11:10
17**	22.3.	26.3.	6:25	8:25	54	23.9.	27.9.	7:20	11:20
18**	27.3.	31.3.	7:10	9:10	55	28.9.	2.10.	7:35	11:35
19	1.4.	5.4.	6:55	10:55	56	3.10.	7.10.	7:45	11:45
20	6.4.	10.4.	6:40	10:40	57	8.10.	12.10.	8:00	12:00
21	11.4.	15.4.	6:25	10:25	58	13.10.	17.10.	8:10	12:10
22	16.4.	20.4.	6:10	10:10	59	18.10.	22.10.	8:25	12:25
23	21.4.	25.4.	5:55	9:55	60***	23.10.	27.10.	7:35	11:35
24	26.4.	30.4.	5:40	9:40	61***	28.10.	1.11.	7:50	11:50
25	1.5.	5.5.	5:25	9:25	62	2.11.	6.11.	8:00	10:00
26	6.5.	10.5.	5:15	9:15	63	7.11.	11.11.	8:15	10:15
27	11.5.	15.5.	5:00	9:00	64	12.11.	16.11.	8:25	10:25
28	16.5.	20.5.	4:50	8:50	65	17.11.	21.11.	8:40	10:40
29	21.5.	25.5.	4:40	8:40	66	22.11.	26.11.	8:50	10:50
30	26.5.	30.5.	4:30	8:30	67	27.11.	1.12.	9:05	11:05
31	31.5.	4.6.	4:20	8:20	68	2.12.	6.12.	9:15	11:15
32	5.6.	9.6.	4:15	8:15	69	7.12.	11.12.	9:25	11:25
33	10.6.	14.6.	4:10	8:10	70	12.12.	16.12.	9:30	11:30
34	15.6.	19.6.	4:05	8:05	71	17.12.	21.12.	9:35	11:35
35	20.6.	24.6.	4:05	8:05	72	22.12.	26.12.	9:35	11:35
36	25.6.	29.6.	4:10	8:10	73	27.12.	31.12.	9:40	11:40
37	30.6.	4.7.	4:10	8:10					

*Karkausvuosina jakso 12 (25.2.-1.3.) on 6 vrk mittainen, muut säilyvät muuttumattomina; ** kesäaikaan siirrytään maaliskuun viimeisenä sunnuntaina, *** talviaikaa siirrytään lokakuun viimeisenä sunnuntaina.

1.2.2. Muuttotietojen yksityiskohdat

Lähtökohtaisesti kaikki havaitut yksityiskohdat kirjataan muuttolomakkeelle. Lomakkeeseen ei pidä jättää olettamuksia, kuten haahka ilman ilmansuuntaa on itään muuttava. Olettamukset eivät kestä aikaa ja kymmenen vuoden päästä muuttolomaketta tarkkaileva ei voi tietää muuttajan suuntaa, jos sitä ei ole mainittu.

Pukutiedot

Yksilömäärän lisäksi keskeisintä on merkitä ikä-, sukupuoli- tai pukuluokat ainakin taulukossa 1.2 mainittujen ryhmien lajeista, mikäli se on mahdollista.

Taulukko 1.2. Lajit ja lajit, joista tulee pyrkiä määrittämään ikä- tai sukupuoliluokka tai puku sekä suositukset näiden kirjaamisesta.

Laji /Lajiryhmä	Määritettävät luokat ja koodit
Joutsenet, hanhet	ikä: vanha ("), nuori (')
Sorsat	sukupuoli: (koiraat/naaraat)*
Sorsat (mm. Tadtad, Anapen, Sommol, Melnig, Melfus, Buccla)	ikä (myös kevät): vanha ("), nuori (')*
Kanalinnut	sukupuoli: (koiraat/naaraat)
Kuikkalinnut	puku: jp, tp, eijp, nuori (')
Uikut	puku: jp, tp, eijp, nuori (')
Harmaahaikara	ikä: vanha ("), esiaikuinen (subad), nuori (')
Merimetso	puku: jp, vanha eijp (ad), nuori (')
Petolinnut	ikä: vanha ("), esiaikuinen (subad**), nuori (')
Petolinnut	sukupuoli: (koiraat/naaraspukuinen)*
Kurki	ikä syksy: vanha ("), nuori (')
Kahlaajat	ikä syksy: vanha ("), nuori (')
Kahlaajat (Limlap, Phipug)	sukupuoli: koiraat/naaraat
Kihut	ikä: vanha ("), esiaikuinen (subad**), nuori (')
Kihut	muoto: vaalea (v), tumma (t), välimuoto (väl)
Lokit	ikä: vanha ("), esiaikuinen (subad**), nuori (')
Lokit	puku: jp, tp
Tiirat	ikä: vanha ("), nuori (')
Ruokkilinnut	puku: jp, tp
Tikat	sukupuoli: koiraat/naaraat
Tikat (mm. Denmaj)	ikä syksy: vanha ("), nuori (')
Pikkulepinkäinen	ikä syksy: vanha ("), nuori (')
Pikkulepinkäinen	sukupuoli: koiraat/naaraat, naaraspukuiset
Mustavaris	ikä: vanha ("), nuori (')
Kuhankeittäjä	ikä ja sukupuoli: vanha koiras, nuori koiras, naaraspukuiset
Punatulku	sukupuoli: (koiraat/naaraat)
Käpylinnut	ikä ja sukupuoli: vanha koiras, vanha naaras, nuori, naaraspuk.
Punavarpunen	sukupuoli: (vanhat koiraat/naaraspukuiset)

* Kiinnitä huomio naaraspukuisten merkintään, merkintä /1 = naaraspukuinen (esim. telkällä sis. 2kv koiraan), /1" on varma naaras (kevällä hyvä merkintä kuvaamaan +1kv naarasta).

** Joillakin lajeilla ikäluokan määrittäminen mahdollista tarkemmin kalenterivuosien tasolla, mutta tietokantaan voidaan merkitä vain subad (tarkemmat ikätiedot lisätietoihin).

Ilmansuunnat

Tarkka muuttosuunta merkitään 16 ilmansuunnan tarkkuudella ei-varpuslinnuilla (N, NNE, NE jne.). Usein yleisillä lajeilla muutto on niin voimakasta, että tarkan suunnan merkitseminen jokaiseen havaintoon ei ole mahdollista havainnoinnin kärsimättä. Tällöin käytetään taulukon 1.3. vakiosektoreiden tarkkuuksia:

Taulukko 1.3. Muuttosuuntien vakiosektorit vesi- ja rantalinnuille sekä muille lajeille.

Vesi- ja rantalinnut		Muut lajit	
Sektori	Merkintä	Sektori	Merkintä
N – SSE	n. E	N – ENE	n. NE
S – NNW	n. W	E – ESE	n. SE
		S – WSW	n. SW
		W – NNW	n. NW

Vesi- ja rantalintujen vakiosektorit poikkeavat siis muista lajeista. Sektorit ovat siis 'itäinen (E)' ja 'läntinen (W)'. Niitä käytetään tavallisista vesilinnuista, runsaimmista arktisista muuttajista, lokeista ja tiiroista. Voimakkaista muutoista pääsuunta merkitään tarkemmin ('lisätietoja'-sarakkeelle), etenkin jos se painottuu sektorin äärilaitaan. Huomioi, että joillakin lajeilla päämuuttosuunta voi poiketa kuitenkin näistä kahdesta vakiosuunnasta, esim. kurki N – S ja merihanhi NW-N – S-SE.

Usein linnut käyvät kääntymässä niemen kärjessä, jolloin merkintä SW/NE. Yli 45°:n kääntyminen on syytä merkitä, muuten merkitään keskimääräinen suunta.

Mikäli muuttosuuntaa ei voida todeta, merkitään ilmansuuntaan 'R', jottei sekaannuksia synny. Tällaisia tapauksia ovat esim. kaartelevaan pysähtyneet linnut, joita ei muun muuton kustannuksella ehditä seurata riittävän pitkään lopullisen suunnan selville saamiseksi.

Parvikoko

Parvikoot eritellään muuttolomakkeelle pilkuilla. Mikäli muutto on liian voimakasta tai muuton luonne on tasainen virta, jossa parvien erottelu on mahdotonta, tulee kirjatut lukumäärät eritellä puolipistein.

Ohituspuolet ja etäisyys

Muuton reittiä voidaan kuvata merkitsemällä ilmansuunnan lisäksi parvikohtaiset ohituspuolet (+ = oikean käden puolelta, - = vasemman käden puolelta). Plussien ja miinusten määrällä kuvataan lisäksi muuttavan parven suhteellista etäisyyttä linnun kokoon nähden:

+ - ohitus lähietäisyydeltä ohi (käytännössä niemen kärjen ylitse)

+ tai - ohitus läheltä kiikarilla erottuu linnusta pukutuntomerkkejä

++ tai - - ohitus melko läheltä, kiikarilla erottuvat linnun tärkeimmät ruumiinosat, siivet, pää/kaula tai jalat

+++ tai --- ohitus kaukaa, kiikareilla katsottuna yksittäinen lintu näyttää pisteeltä

++++ tai ---- ohitus hyvin kaukaa, yksittäinen lintu ei erotu kiikarilla, mutta parvi voi erottua.

Ohituspuolien merkitseminen on erityisen suotavaa isokokoisilla linnuilla, etenkin kurjella. Lisäksi voimakkaimmilla muutoilla päättäisyys on hyvä kirjata lisätietolomakkeelle (esim. valtaosa ++/+++).

Lentokorkeus

Lentokorkeutta kuvataan roomalaisin kirjaimin yhdestä neljään.

I tarkoittaa että lintu lentää pinnassa, joko aivan metsän- tai vedenpintaa pitkin.

II selkeästi maan- tai vedenpinnan yläpuolella, lentävä lintu, josta suoraan yli lentäessä erottuisi yksityiskohtia.

III korkealla lentävä lintu, joka erottuu ylilentäessä pistemäisenä.

IV hyvin korkealla lentävä lintu, joka ylilentäessä erottuu vain optiikalla.

Lentokorkeuden merkitsemistä suositellaan käyttämään etenkin tilanteissa, jossa muutto tapahtuu lajille poikkeuksellisella korkeudella.

1.2.3. Lisätietojen merkitsemisen tärkeysjärjestys ja käytännön vinkkejä

Voimakkaassa muutossa saa luopua parvien, pukujen, muuttosuuntien, korkeuksien ja ohituspuolen merkinnästä lukumäärän hyväksi. Havainnointitietojen tärkeysjärjestys merkitsemisessä on seuraava:

1. lukumäärä
2. pukutiedot
3. muuttosuunnat
4. parvikoko
5. ohituspuolet
6. korkeus.

Pyrkimyksenä on saada merkintä sujumaan vaivattomasti, jotta havainnointi olisi mahdollisimman tehokasta. Voimakkaimmissa muutoissa on hyvä jakaa selkeät sektorit eri havainnoitsijoille yhden henkilön toimiessa pelkästään kirjurina. Kirjurina on hyvä vaihtaa säännöllisin välein.

Merkitsemistä voi nopeuttaa jättämällä päivän pääsuunta merkitsemättä runsaista lajeista tai nimikkeistä (esim. kurki tai hanhimuutto) tai jos suunta on hyvin vakio. Tämä menettely mainitaan aina muuttolomakkeen 'huomautuksia'-osassa yksiselitteisesti nimikkeittäin ja suunnittain. Runsailla lajeilla muuttolomakkeelle voi lisäksi myös suoraan kirjoittaa eri sarakkeet eri muuttosuunnille nopeuttamaan kirjausta (esim. Sommel W, 11/8, 2/1, Sommel E 1/1, 3/3...).

1.3. Paikallisten lintujen laskenta

1.3.1. Yleisohjeet

Kaikki paikalliset linnut lasketaan päivittäin lintuasema-alueelta (kartta 1). Tätä varten joka päivä tulee vieraila mm. Länsi- ja Eteläkärjessä, Lilla Munkhamnissa ja Gåulla.

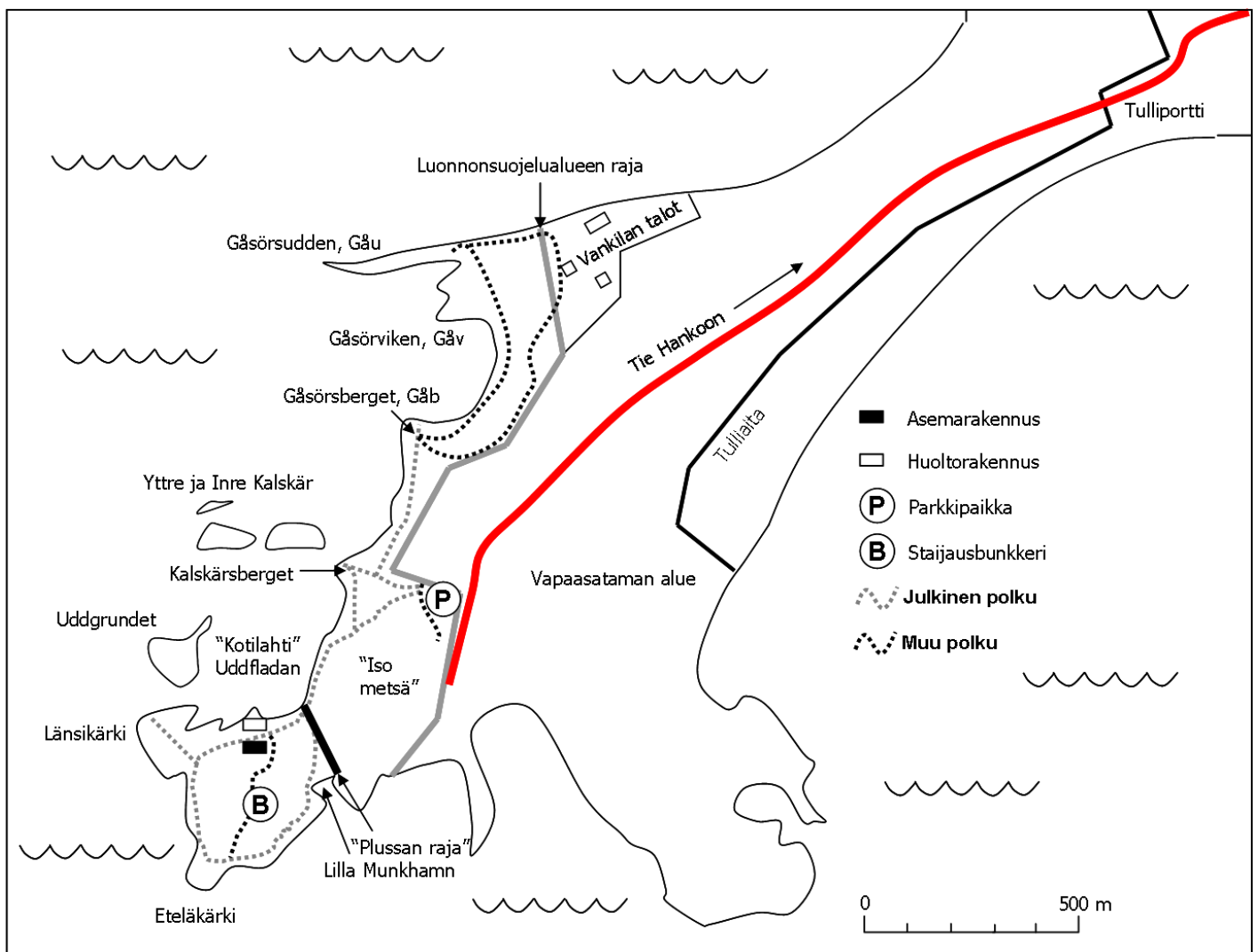
Koko niemen alue portille asti on lintuasema-alueita, mutta päähavainnointi keskittyy luonnonsuojelualueelle. Huomioi kärjen ja lisäalueen erottelu (ks. 3.3.1).

1.3.2. Pesivien lintujen laskenta

Huhtikuulta heinäkuulle maastossa liikkujien tulee kiinnittää huomio alueella pesiviin lintuihin. Pidä silmällä pesiviä/reviiriä pitävien lintujen määriä luonnonsuojelualueella ja merkitse ne asemalomakkeen lisätietosarakkeisiin. Isossa metsässä (kartta 1) tulee pesimäaikaan vierailla vähintään kolmesti kevään ja kesän aikana. Kiinnitä huomiota myös vesilintupoikueiden laskentaan ja poikueiden erittelyyn.

1.3.3. Lisätietoja havaintojen kirjaamisohjeista

http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/suositus_kenttähavaintojen_merkitsemiseksi.pdf

Kartta 1. Hankoniemen lounaiskärki, jossa Uddskatanin luonnonsuojelualueen polkuverkosto ja lintuasema-alueen paikannimet sekä lisäalueen (ns. plus-alueen) raja.

Liite 2. Rengastusohjeet

2.1. Yleisohjeet

Rengastuksessa tulee noudattaa tarkasti rengastajan käsikirjan ohjeita. Käsikirja sijaitsee aseman kirjahyllyssä sekä löytyy rengastustoimiston sivuilta. Lintuasemarengastajan täytyy muistaa, että asemalla tilanteet muuttuvat erittäin nopeasti ja rengastajan on pidettävä tilanne aina hallinnassaan tavalla tai toisella. Pääsääntö on aina: **lintujen turvallisuudesta ei tingitä!** Jos verkkoihin ryöpsähtää hetkessä pari sataa tiaista, on syytä panna osa verkoista välittömästi tyhjennettyä pauloille. Vasta kun tilanne on täysin hallinnassa, voidaan verkkoja taas hiljalleen avata. Laatu on aina tärkeämpi tekijä kuin massa. Rengastuksessa tärkeintä on suorittaa vakiopyynti, pitää auki mahdollisimman monta 12 vakiopikkulintuverkosta sekä syksyisin suorittaa pöllövakio. Varpushaukka-aikaan elokuun alusta syyskuun loppuun tulee mahdollisimman montaa petoverkkoa pitää auki koko valoisan ajan, mikäli mahdollista. Verkkopaikat ja niiden tyypit ym. on esitetty kartassa 2 ja taulukossa 2.2.

2.1.1. Vakiopyynti

Vakiopyynti käsittää vain verkot L1-3, V ja K, jotka on helppo ja nopea laittaa pyyntiin myös keväisin. Nämä viisi verkkoa on myös mahdollista pitää pyynnissä vaikka lintuja tulisi runsaasti (lukuun ottamatta hyvin harvoja voimakkaita tiaistryntäyksiä). Pyyntiaika on 5 tuntia ja pyynti alkaa puolituntia ennen auringonnousua (eli bunkkerin aamuvakion alkua), jolloin kaikkien viiden verkon on oltava pyynnissä. Pyyntiajat on merkitty taulukossa 2.1. Mikäli verkot ovat esim. pöllöpyynnin ansiosta jo valmiiksi pyynnissä, tulee vakiovitosen verkot kiertää juuri ennen taulukossa 2.1 ilmoitettua pyyntiajan alkua. Vakiopyyntiaikana näistä viidestä verkosta tulleet linnut koodataan pyyntitapakoodilla C (ennen v. 2010 W), ja myös ko. verkkopaikkojen koodi on C vakiopyynnin ajan. Koodia käytetään vain silloin, kun verkot ovat olleet koko vakion ajan pyynnissä (poikkeuksena sään takia verkkojen sulkeminen).

Eli jos aurinko nousee klo 06.00, rengastajan on noustava noin klo 05.00, jotta hän kerkeää avata verkot ennen kun kello lyö 5.30. Vakioverkot merkataan lomakkeelle koodilla C 10.30 asti, jonka jälkeen käytetään verkkojen omia tunnuksia L1-3, V ja K.

Muiden vanhojen vakioverkkojen koodaus on sama kuin ennenkin (verkkokoodit kartassa 2 ja pyyntitapa W) ja myös "vakio-vitosesta" saadut linnut vakiopyynnin jälkeen koodataan normaalein L1-3, V, K merkein (pyyntitapa W). Koska vakiopyynti on huomattavasti karsitumpi versio entisestä ns. vakioverkkojärjestelmästä (24h 12 verkkoa), tulee asemalla olevien rengastajien suorittaa vakiopyynti aina 15.3.–30.11. välisenä aikana. Ainoa hyvä syy vakiopyynnistä luopumiseen on sade, liian kova tuuli tai jos rengastaja on ainoa havainnoitsija asemalla (vakiohavainnointi on prioriteetti nro 1). Tuulisilla säillä vakiopyynti voidaan suorittaa vaikka osa verkoista olisi pois pyynnistä liian kovan tuulen takia.

Asemalomakkeeseen (sähköinen) tulee merkitä aina kun vakioopyynti on suoritettu (kuten vakiohavainnointi). Vakiovitosen lisäksi muita verkkoja pidetään pyynnissä entiseen tapaan, eli niin paljon kuin resursseja riittää (ks. kohta 2.1.2. vakioverkot ja 2.1.3. petoverkot).

Taulukko 2.1. Vakioopyynnin alkamis- ja päättymisajankohdat eri jaksoina.

Jakso	Jakso		Vakion		Jakso	Jakso		Vakion	
	alku pvm	loppu pvm	alku	loppu		alku pvm	loppu pvm	alku	loppu
15	12.3.	16.3.	6:25	11:25	42	25.7.	29.7.	4:30	9:30
16	17.3.	21.3.	6:10	11:10	43	30.7.	3.8.	4:40	9:40
17**	22.3.	26.3.	5:55	10:55	44	4.8.	8.8.	4:50	9:50
18**	27.3.	31.3.	6:40	11:40	45	9.8.	13.8.	5:05	10:05
19	1.4.	5.4.	6:25	11:25	46	14.8.	18.8.	5:15	10:15
20	6.4.	10.4.	6:10	11:10	47	19.8.	23.8.	5:30	10:30
21	11.4.	15.4.	5:55	10:55	48	24.8.	28.8.	5:40	10:40
22	16.4.	20.4.	5:40	10:40	49	29.8.	2.9.	5:55	10:55
23	21.4.	25.4.	5:25	10:25	50	3.9.	7.9.	6:05	11:05
24	26.4.	30.4.	5:10	10:10	51	8.9.	12.9.	6:15	11:15
25	1.5.	5.5.	4:55	9:55	52	13.9.	17.9.	6:30	11:30
26	6.5.	10.5.	4:45	9:45	53	18.9.	22.9.	6:40	11:40
27	11.5.	15.5.	4:30	9:30	54	23.9.	27.9.	6:50	11:50
28	16.5.	20.5.	4:20	9:20	55	28.9.	2.10.	7:05	12:05
29	21.5.	25.5.	4:10	9:10	56	3.10.	7.10.	7:15	12:15
30	26.5.	30.5.	4:00	9:00	57	8.10.	12.10.	7:30	12:30
31	31.5.	4.6.	3:50	8:50	58	13.10.	17.10.	7:40	12:40
32	5.6.	9.6.	3:45	8:45	59	18.10.	22.10.	7:55	12:55
33	10.6.	14.6.	3:40	8:40	60***	23.10.	27.10.	7:05	12:05
34	15.6.	19.6.	3:35	8:35	61***	28.10.	1.11.	7:20	12:20
35	20.6.	24.6.	3:35	8:35	62	2.11.	6.11.	7:30	12:30
36	25.6.	29.6.	3:40	8:40	63	7.11.	11.11.	7:45	12:45
37	30.6.	4.7.	3:40	8:40	64	12.11.	16.11.	7:55	12:55
38	5.7.	9.7.	3:50	8:50	65	17.11.	21.11.	8:10	13:10
39	10.7.	14.7.	4:00	9:00	66	22.11.	26.11.	8:20	13:20
40	15.7.	19.7.	4:05	9:05	67	27.11.	1.12.	8:35	13:35
41	20.7.	24.7.	4:20	9:20					

2.1.2. 12-vakioverkot

Asemalla on 12 ns. vakioverkkopaikkaa (E1-2, V, K, L1-3, LA, S, P1-2; ks. Kartta 2, Taulukko 2.3.). Näitä verkkoja pyritään pitämään mahdollisimman paljon auki valoisaan aikaan, kuitenkin priorisoiden vakioopyyntiä. Syksyisin heinäkuun puolivälistä marraskuulle vakioverkkojen pyynnissä pito päivittäin on suotavaa. Verkot on hyvä avata jo aamupimeässä ja sulkea illalla. Ks. myös kohta 2.1.5. verkkojen pitäminen pyynnissä yön yli sekä pöllövakio 2.1.4.

2.1.3. Petoverkot

Asemalla on kahdeksan vakiintunutta petoverkkopaikkaa (EY, EK, AP, BP, KP, SP, MP, VP; Kartta 2) ja niiden pyyntitapakoodi on V. Näitä on hyvä pitää syksyisin pyynnissä heinäkuun lopulta marraskuun alkuun asti. Päiväsaikaan petoverkkojen pyyntiä ei ole

vakioitu, mutta toivottavaa olisi pyynti mahdollisimman kattavasti läpi päivän, etenkin parhaaseen varpushaukka-aikaan elo-syyskuussa. Pimeällä rengastajia kehoitetaan suorittamaan ns. pöllövakio. Rengastajan aktiivisuudesta ja resursseista riippuen niemellä voi virittää lisäpetoverkoksi HP:n (suositeltu paikka ks. Kartta 2).

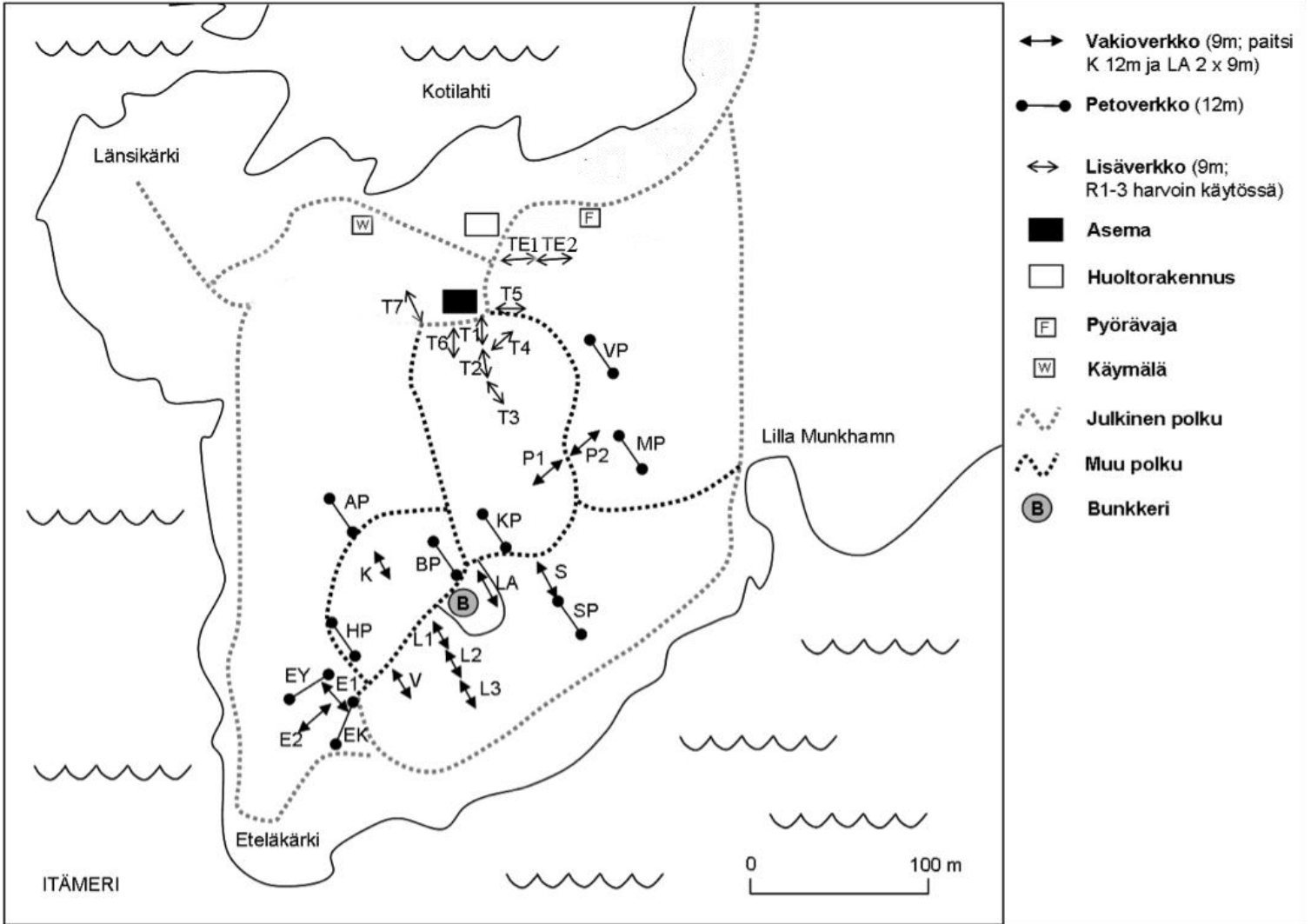
2.1.4. Pöllövakio

Pöllöjen pyyntiä varten perustettiin 2010 ns. pöllövakio, joka koostuu kolmen tunnin iltapyynnistä alkaen auringonlaskun jälkeisestä tasatunnista. Pyyntiajat on esitetty taulukossa 2.2. Verkot on oltava pyynnissä pyyntiajan alkaessa tai valmiiksi pyyntiin jätetyt verkot on kierrettävä juuri ennen pyyntiajan alkua. Verkkojen sulkeminen on aloitettava pyyntiajan päätyttyä tai yöksi pyyntiin jäävät verkot on kierrettävä pyyntiajan päättymishetkenä. Pyynnissä ovat mukana nykyisin vakiintuneet petoverkko paikat (VP, MP, SP, KP, BP, AP, EY, EK).

Pöllövakion suorittamisen aikana verkoista käytetään verkkokoodia C kuten em. Vakiopyynnissä. Myös pyyntitapa on C. Pöllövakion ulkopuolella petoverkkojen pyyntitapakoodi on V. Kovan tuulen takia osa verkoista voidaan sulkea rengastajan tilanneharkinnan mukaan. Esim. kovalla länsituulella EY, EK, AP ovat varsin alttiita tuulelle. Pöllövakio on vapaaehtoinen mikäli asemalla on vain yksi rengastaja, mutta useamman rengastajan tapauksessa pakollinen ajankohta on 15.9.–30.11. Useamman rengastajan tapauksessa pyynnistä luopumiseen ainoa syy on huono sää (erittäin voimakas tuuli, sade). **Pöllövakion suorittaminen merkitään aina asemalomakkeelle.**

Taulukko 2.2. Pöllövakion alkamis- ja päättymisajankohdat eri jaksoissa.

Jakso	Jakso		Vakio	
	alku pvm	loppu pvm	alku	loppu
52	13.9.	17.9.	20:00	23:00
53	18.9.	22.9.	20:00	23:00
54	23.9.	27.9.	20:00	23:00
55	28.9.	2.10.	20:00	23:00
56	3.10.	7.10.	19:00	22:00
57	8.10.	12.10.	19:00	22:00
58	13.10.	17.10.	19:00	22:00
59	18.10.	22.10.	19:00	22:00
60**	23.10.	27.10.	18:00	21:00
61**	28.10.	1.11.	17:00	20:00
62	2.11.	6.11.	17:00	20:00
63	7.11.	11.11.	17:00	20:00
64	12.11.	16.11.	17:00	20:00
65	17.11.	21.11.	16:00	19:00
66	22.11.	26.11.	16:00	19:00
67	27.11.	1.12.	16:00	19:00

Kartta 2. Kärjen verkkopaikat ja verkkotyypit. Verkkojen nimet on mainittu taulukossa 2.3.

Taulukko 2.3. Verkkojen status, koodit, nimet, tyyppi ja pituus. Lisäksi kahlaaja- ja siemenkatiskojen pyyntitapatiedot.

Status	Verkon koodi	Pyyntitapa	Verkon nimi	Verkkotyyppi ja pituus
Vakioverkko, vakiopyynti	L1, C = vakiopyynti	W; C	Linja 1	PL, 9m
Vakioverkko, vakiopyynti	L2, C = vakiopyynti	W; C	Linja 2	PL, 9m
Vakioverkko, vakiopyynti	L3, C = vakiopyynti	W; C	Linja 3	PL, 9m
Vakioverkko, vakiopyynti	V, C = vakiopyynti	W; C	Väliverkko	PL, 9m
Vakioverkko, vakiopyynti	K, C = vakiopyynti	W; C	Kosteikko	PL, 12m
Vakioverkko	E1	W	Etelämetsä 1	PL, 9m
Vakioverkko	E2	W	Etelämetsä 2	PL, 9m
Vakioverkko	LA	W	Latvaverkko	PL, 2x9m
Vakioverkko	S	W	Sylvia	PL, 9m
Vakioverkko	P1	W	Polku 1	PL, 9m
Vakioverkko	P2	W	Polku 2	PL, 9m
Lisäverkko	T1	L	Talo 1	PL, 9m
Lisäverkko	T2	L	Talo 2	PL, 9m
Lisäverkko	T3	L	Talo 3	PL, 9m
Lisäverkko	T4	L	Talo 4	PL, 9m
Lisäverkko	T5	L	Talo 5	PL, 9m
Lisäverkko	T6	L	Talo 6	PL, 9m
Lisäverkko	T7	L	Talo 7	PL, 9m
Lisäverkko	TE1	L	Terassi1	PL, 9m
Lisäverkko	TE2	L	Terassi2	PL, 9m
Lisäverkko	R1	L	Ranta 1	PL, 9m
Lisäverkko	R2	L	Ranta 2	PL, 9m
Lisäverkko	R3	L	Ranta 3	PL, 9m
Lisäverkko	G	L	Gåu	PL, pituutta ei määritelty
Petoverkko, pöllövakio	VP, C = pöllövakio	V; C	Varismökin petoverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	MP, C = pöllövakio	V; C	Munkhamnin petoverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	SP, C = pöllövakio	V; C	Sylvian petoverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	KP, C = pöllövakio	V; C	Keskikallion petoverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	BP, C = pöllövakio	V; C	Bunkkerin petoverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	AP, C = pöllövakio	V; C	Acciverkko	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	EY, C = pöllövakio	V; C	Etelämetsä "ysi"metrinen	Peto, 12m
Petoverkko, pöllövakio	EK, C = pöllövakio	V; C	Etelämetsä 12-metrinen	Peto, 12m
Petoverkko, muu	HP	V	Halias, petoverkko	Peto, 9m/12m
Kahlaajakatiskat	GK; KK	K	Gåun katiska; Kalskärin katiska	
Siemenkatiskat	TK;SK	S	Tilhikatista; siemenkatiska	

2.1.5. Verkkojen pitäminen pyynnissä yön yli

Jos petoverkot ovat yön yli pyynnissä, täytyy verkot tarkistaa vähintään kahden tunnin välein (suositus tunnin välein mm. pöllövakion aikaan). Jos asemalla on vain yksi rengastaja, kannattaa yöpyyntiä harrastaa vain heikkotuulisina öinä (ks. kohta 2.1.4. pöllövakio).

Pikkulintuverkot voi jättää yön ylitse pyyntiin n. 15.5.–31.8. välisenä aikana mikäli:

- sääennuste ei lupaa yöksi edes pienintä sateen mahdollisuutta
- tuuli on heikkoa
- verkot kierretään iltapimeällä ja aamulla noin puoli tuntia ennen auringon nousua (pimeässä). Tällöin nukkumiseen jää usein vain vähän aikaa, mutta kahdella rengastajalla voi olla toimiva ratkaisu.

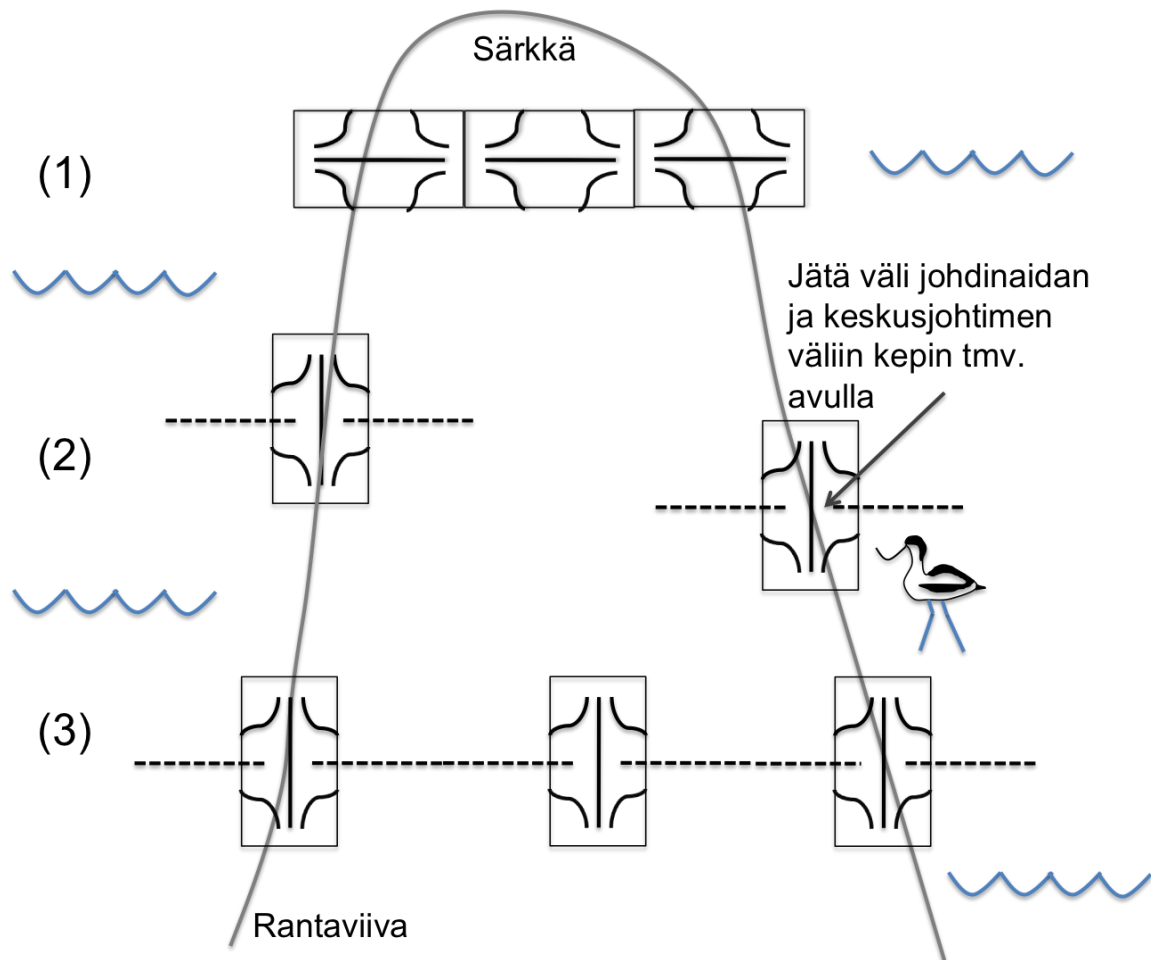
2.1.6. Kahlaajapyynti katiskoilla

Kahlaajapyynti on suositeltavaa Gåun särkällä (tai Kalskärin kannaksella) kesäkuun lopulta syyskuun alkuun (ajoittain myös keväisin huhti–toukokuussa), kun asemalla on kaksi rengastajaa. Niemessä tapahtuva vakiovynti on rengastuksen 1. prioriteetti ja siitä ei saa tinkiä kahlaajapyynnin takia. Kahlaajakatiskat tulee tarkistaa päiväsaikaan noin tunnin välein esim. kaukoputkella katsomalla varisten, varpushaukkojen ja veden korkeuden äkillisten muutosten varalta. Katiskat on hyvä sijoittaa niin, että ne näkyvät bunkkerilta tai VP-petoverkon viereiseltä kalliolta. Yksin asemalla oleva rengastaja voi tehdä myös kahlaajapyyntiä mm. virittämällä katiskat iltaisin (usein parhain saalis illalla ensimmäisellä pimeärundilla) tai pitämällä katiskoja pyynnissä koko ajan.

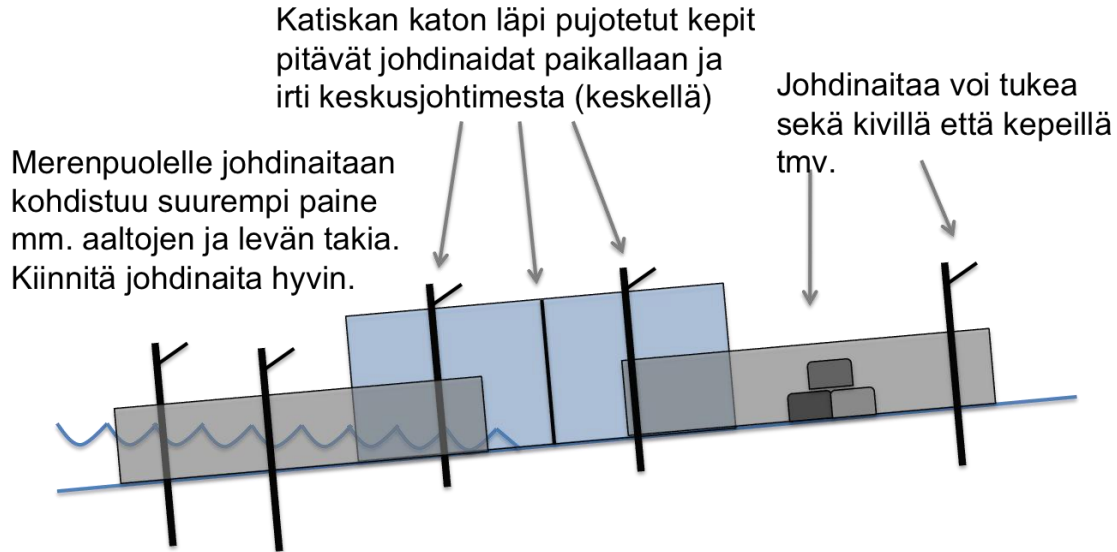
Jälkimmäinen vaihtoehto edellyttää rengastusapulaista tai on muuten todella raskasta hoitaa. Kahlaajapyyntiä ei ole vakiotu, koska meriveden korkeutta ei voi vakioida.

Meriveden korkeutta voi seurata merentutkimuslaitoksen sivuilla

www.itameriportaali.fi. Ohjeita katiskojen sijoittamiseen löytyy kuvista 1–2.

Kuva 1. Esimerkkitapoja virittää katiskat Gåun tai Kalskärin särkkälle. (1) Tavassa yksi ei käytetä johdinaitaa ollenkaan vaan pitkittäin yhdistetyt katiskat toimivat itse johtimina. Tapa voi olla tehokas särkän ollessa pieni, jolloin katiskoja ei ole tarvetta sirotella eri paikkoihin. Tämän tyyppin katiskoja on tosin vaikea kokea kaukoputkella kauempaa sillä keskimmäisiin katiskoihin ei näe sisälle. Katiskojen ei tarvitse katkaista koko särkkää vaan rantaviivaan voi asettaa 2-3 katiskaa linjaan useampaan kohtaan. Parhaiten katiskat pyytävät rantaviivassa. (2) Tavassa kaksi katiskoja voidaan sijoittaa eri puolille särkkää, jolloin ne pyytävät todennäköisemmin pitkin särkkää liikkuvia kahlaajia. Yksittäin sirotellut katiskat on myös helpompi tarkistaa kaukoputkella kauempaa. Tämä ja kolmostapa edellyttävät johdinaitoja (kuvassa katkoviiva esim. kanahäkkiverkkoa). Ohjeita johdinaitojen viritykseen löytyy kuvasta 2. (3) Koko särkän läpi vedetty johdinaita voi parantaa mahdollisuuksia pyydystää kuivemmalla liikkuvia kahlaajalajeja kuten tylli ja muut kurmitsat.

Kuva 2. Katiskapyyntitapa 2 tai 3 kuvassa 1. Johdinaitaa kannattaa tukea kepeillä, kivillä tmv. n. 0.5-1m välein. Älä sijoita katiskaa liian syväälle, jolloin sisälle joutuneet linnut voivat kasvaa. Optimaalisin paikka on rantaviivassa. Pitkillä johdinaidoilla voi lintuja ohjata kauempaakin katiskaan. Muista, että katiska, jonka johdinaidat on viritetty huonosti, pyytää myös huonosti.

2.2. Mitä tietoja rengastetuista linnuista otetaan?

2.2.1. Lintujen mittaus

Ikä- ja sukupuolimäärittysten lisäksi linnuista tulisi mitata tässä tärkeysjärjestyksessä:

1. siipi
2. paino
3. rasva
4. lihas

Ei-varpuslinnuilla rasvan ja lihaksen määrittäminen on usein hankalaa, eikä siten tarpeen tehdä.

Mittaukset tulisi tehdä aina kun siihen on aikaa (vain massarengastusaika on ongelmallinen ajankohta, mutta tällöinkin usein aikaa mitata edes pieni osa linnuista). Lisäksi taulukossa 2.4. on esitetty lista harvalukuisista lintulajeista, jotka mitataan aina. Taulukossa 2.4 on lisäksi esitetty millä menetelmällä eri lajien siipi mitataan. Taulukoista 2.4. löytyy laminoituversio myös rengastushuoneen seinältä. Taulukosta 2.5. on kerrottu lajit, joista tulee määrittää rengastuksen yhteydessä alalaji tai muoto, aina kun se on mahdollista. Lintujen käsittelyn voi tehdä joko rengastushuoneessa, verkoilla tai erikseen perustetussa käsittelypisteessä (esim. bunkkerin vieressä oleva minibunkkeri).

2.2.2. Harvinaisuuksien ja erikoisten yksilöiden dokumentointi

Petteri Lehikoisen ohjeet (laminoituna rengastushuoneen seinällä ja liitteenä 7).

Asemalla olevalla digipokkarilla voi ottaa linnusta kuvia, mikäli rengastajalla ei ole

omaa kameraa mukana. Kamera löytyy aseman kirjahyllyn päältä ja toimii sormiparistoilla.

2.2.3. Kontrollien kirjaus

Kaikki paitsi samanpäiväiset kontrollit tulee kirjata ylös ja tallentaa kontrollilomakkeelle aseman tietokoneelle.

2.2.4. Erityisprojektit

Asemalla pyörii ajoittain vuoden tai useamman vuoden pituisia tiettyihin lajeihin kohdistuvia erityisprojekteja. Erityisprojekteista tiedotetaan rengastushuoneen seinällä/ovessa/ilmoitustaululla ja Halias-aktiivit –sähköpostilistalla. Lisätietoja näistä saa aina asemanhoitajalta. Seuraavassa on esitelty tällä hetkellä käynnissä olevat erityisprojektit.

1. Pyydystetyistä suo- ja sarvipöllöistä tulisi ottaa aina kuvat siiven ylä- ja alapinnasta, alulan isoimmasta höyhenestä sekä pyrstön yläpinnasta. Kuvissa tulisi näkyä muoviläpyskälle kirjoitettu renkaan numero tai kuvat tulisi numeroida renkaan numeron mukaan. Kuvat pöllöistä tulee siirtää aseman tietokoneelle hakemistoon D:\data\pollokuva\'vuosi'. Lisäksi jos linnuista irtoaa käsittelyn aikana höyheniä, laita höyhenet rengastushuoneesta löytyviin kirjekuoriin ja kirjoita kuoreen lajinimi ja renkaan numero. Pöllöjen ja tikkojen höyhenet kannattaa joka tapauksessa tallentaa.
2. Valkoselkätikkojen värirengastus on pysyvä projekti. Rengastushuoneesta löytyy värisarjoja tikoille. Huolehdi, että sarjat kiinnitetään oikein tikkojen jalkoihin ja että aseman koneelle sekä värirengaspapereihin jää tarvittavat tiedot käytettyjen sarjojen ilmoittamiseen Metsähallitukselle. Mikäli värirengassarjat näyttävät loppuvan, ota yhteys asemanhoitajiin.

2.2.5. Atrapin käyttö kärjessä on sallittua vain:

- tilhien pihapyynnissä (tilhi muuten harvinainen verkkolaji ja lajin lukumäärien seuranta onnistuu parhaiten muutto- ja paikallismäärien perusteella)
 - löydetyn rarien teemauksessa (rarinauhaa ei saa kuitenkaan soittaa läpi yön esim. aseman pihassa)
 - varuspöllön vaellussyksyinä pihasta
- Eli esimerkiksi pöllöjen pyynti atrapilla on kielletty myös pihassa poikkeustapauksia lukuun ottamatta. Kysy atrapin käytöstä aina erikseen asemanhoitajilta. Jos kehrääjiä haluaa teemapyytää, sen voi mennä tekemään todennäköisesti paremmalla tuloksella Santalankorpeen!
- Kaikki atrapin käyttö tai muut vakioimattomat erityisprojektit (ml. joutsenaita, ruovikkopyynti) tulisi suorittaa Gåulla. Rengastuksen 1. prioriteetti on vakiopyynnin suorittaminen (2.1.1.).

2.3. Rengastusvälineiden ylläpito

Rengastajan on huolehdittava käyttämiensä pyyntivälineiden kunnosta. Verkkoja ei saa panna märkinä muovipusseihin, suuret reiät täytyy paikata ja latvaverkon narut on pidettävä kunnossa. Verkkojen paikkaukseen käytettävää karhunlankaa löytyy TV:n alla olevasta kaapista sekä järeämpää lankaa katkenneiden paulojen varalta rengastushuoneesta. Katiskoista ja johdinaidoista poistetaan levä teräsharjalla (löytyy rengastushuoneesta) jokaisen käytön jälkeen. Gåun katiskat tulee nostaa talveksi särkän tyvelle ensimmäisten mäntyjen juureen mahdollisimman korkealle rantaviivasta, ettei talvimyrsky telo niitä. Käännä katiskat aina nurinpäin, kun ne eivät ole käytössä. Muista aina seuraavaa rengastajaa, joka ottaa välineet käyttöön, toivottavasti hyvässä kunnossa.

Rengastajan tulee huolehtia verkkopaikkojen (ks. Kartta 2), latvaverkon narujen ja vaijereiden sekä katiskojen kunnosta. Verkkokeppien huoltaminen kuuluu vastuussa olevalle rengastajalle. Eli mikäli verkkokeppi alkaa repsottaa ja vaikuttaa siltä, että se voi laua hetkenä minä hyvänsä, korjaa se tai vaihda uuteen. Uusia verkkokeppejä on hyvä tehdä valmiiksi reserviin. **Älä siirrä vastuuta seuraavaksi rengastamaan tulevalle.**

Rengasvarasto pidetään riittävän suurena. Tee syyskauden alussa ja lopussa rengasinventaarior ja toimita lista rengastustoimistoon. Rengastilannetta on hyvä tarkkailla myös kesken kauden, sillä hyvinä rengastusvuosina joku rengassarjoista voi yllättäen loppua kesken. Käytä renkaita kronologisessa järjestyksessä.

2.4. Rengastusten tallentaminen

Rengastukset tulee aina tallentaa suoraan aseman koneelle, eikä vasta kotona. Syksyllä tiaisaikaan, jolloin rengastusmäärät ovat suurempia, illat ovat jo pitkiä ja pimeitä, joten aikaa tallentamiseen tulisi olla riittävästi. Muina aikoina rengastusmäärät ovat sen verran pieniä, ettei tallentaminen kestä kovin kauaa. Aseman verkkokohtaiset rengastustiedot eivät siirry rengastustoimiston tietokantaan, jonka takia suora ilmoittaminen toimistolle vähentää rengastuksista saatavan informaation määrää. Lisäksi reaaliaikainen tallentaminen vähentää virhemahdollisuuksia ja helpottaa jälkikäteen tehtävien ristiriitaisten tai puuttuvien rengastustietojen selvittämistä, kun kaikki rengastustiedot löytyvät samasta paikasta.

Taulukko 2.4. Seuraavat säännölliset harvalukuiset verkkolajit mitataan (siipi, paino; rasva ja lihas varpuslinnuilta) aina, mikäli rengastustilanne sen sallii. Lajilyhenteen jälkeen on mainittu siiven pituuden mittaustapa, jota tulee lajin kohdalla käyttää (M = maksimi, S = minimi). Kaikki näitä harvinaisemmat rengastuslajit on myös syytä mitata.

PERAPI	S	Pernis apivorus	Mehiläishaukka	MOTFLA	M	Motacilla flava	Keltävästäräkki
ACCGEN	S	Accipiter gentilis	Kanahaukka	MOTALB	M	Motacilla alba	Västäräkki
ACCNIS	S	Accipiter nisus	Varpushaukka	BOMGAR	M	Bombycilla garrulus	Tilhi
BUTBUT	S	Buteo buteo	Hiirihaukka	LUSLUS	M	Luscinia luscinia	Satakieli
FALCOL	S	Falco columbarius	Ampuhaukka	LUSSVE	M	Luscinia svecica	Sinirinta
HAEOST	M	Haematopus ostralegus	Meriharakka	PHOOCH	M	Phoenicurus ochruros	Mustaleppälintu
CHADUB	M	Charadrius dubius	Pikkutylli	PHOPHO	M	Phoenicurus phoenicurus	Leppälintu
CHAHIA	M	Charadrius hiaticula	Tylli	SAXRUB	M	Saxicola rubetra	Pensastasku
PLUAPR	M	Pluvialis apricaria	Kapustarinta	OENOEN	M	Oenanthe oenanthe	Kivitasku
PLUSQU	M	Pluvialis squatarola	Tundrakurmitsa	TURMER	M	Turdus merula	Mustarastas
VANVAN	M	Vanellus vanellus	Töyhtöhyppä	TURPIL	M	Turdus pilaris	Räkättirastas
CALCAN	M	Calidris canutus	Isosirri	TURPHI	M	Turdus philomelos	Laulurastas
CALALB	M	Calidris alba	Pulmussirri	TURILI	M	Turdus iliacus	Punakylkirastas
CALUTA	M	Calidris minuta	Pikkusirri	TURVIS	M	Turdus viscivorus	Kulorastas
CALTEM	M	Calidris temminckii	Lapinsirri	LOCNAE	M	Locustella naevia	Pensassirkkalintu
CALFER	M	Calidris ferruginea	Kuovisirri	LOCFLU	M	Locustella fluviatilis	Viitasirkkalintu
CALALP	M	Calidris alpina	Suosirri	ACRSCH	M	Acrocephalus schoenobaenus	Ruokokerttunen
LIMFAL	M	Limicola falcinellus	Jänkäsiirriäinen	ACRSCI	M	Acrocephalus scirpaceus	Rytikerttunen
PHIPUG	M	Philomachus pugnax	Suokukko	ACRRIS	M	Acrocephalus palustris	Luhtakerttunen
LYMMIN	M	Lymnocyptes minimus	Jänkäkurppa	ACRDUM	M	Acrocephalus dumetorum	Viitakerttunen
GALGAL	M	Gallinago gallinago	Taivaanvuohi	HIPICT	M	Hippoboscus icterina	Kultarinta
GALMED	M	Gallinago media	Heinäkurppa	SYLNIS	M	Sylvia nisoria	Kirjokerttu
SCORUS	M	Scolopax rusticola	Lehtokurppa	PHYDES	M	Phylloscopus trochiloides	Idänuunilintu
LIMLAP	M	Limosa lapponica	Punakuiiri	PHYPRO	M	Phylloscopus proregulus	Hippiäsuunilintu
NUMARQ	M	Numenius arquata	Kuovi	PHYINO	M	Phylloscopus inornatus	Taigauunilintu
TRIERY	M	Tringa erythropus	Mustaviklo	PHYSIB	M	Phylloscopus sibilatrix	Sirittäjä
TRITOT	M	Tringa totanus	Punajalkaviklo	MUSSTR	M	Muscicapa striata	Harmaasiippo
TRINEB	M	Tringa nebularia	Valkoviklo	FICPAR	M	Ficedula parva	Pikkusieppo
TRIOCH	M	Tringa ochropus	Metsäviklo	FICHYP	M	Ficedula hypoleuca	Kirjosieppo
TRIGLA	M	Tringa glareola	Liro	PANBIA	M	Panurus biarmicus	Viiksitimali
ACTHYP	M	Actitis hypoleucos	Rantasipi	PARCIN	M	Parus cinctus	Lapintiaainen
AREINT	M	Arenaria interpres	Karikukko	PARCRI	M	Parus cristatus	Töyhtötiainen
PHALOB	M	Phalaropus lobatus	Vesipääsky	SITEUR	M	Sitta europaea	Pähkinänakkeli
STEHIR	M	Sterna hirundo	Kalatiira	ORIORI	M	Oriolus oriolus	Kuhankeittäjä
STEAEA	M	Sterna paradisaea	Lapintiira	LANCOL	M	Lanius collurio	Pikkulepinkäinen
COLPAL	S	Columba palumbus	Sepelkyyhky	LANEXC	M	Lanius excubitor	Isolepinkäinen
CUCCAN	S	Cuculus canorus	Käki	GARGLA	S	Garrulus glandarius	Närhi
BUBBUB	S	Bubo bubo	Huuhkaja	NUCCAR	S	Nucifraga caryocatactes	Pähkinähakki
SURULU	S	Surnia ulula	Hiiripöllö	CORNIX	S	Corvus corone cornix	Varis
GLAPAS	M	Glaucidium passerinum	Varpuspöllö	STUVUL	M	Sturnus vulgaris	Kottarainen
STRALU	S	Strix aluco	Lehtopöllö	PASDOM	M	Passer domesticus	Varpunen
STRURA	S	Strix uralensis	Viirupöllö	PASMON	M	Passer montanus	Pikkularpunen
ASIOTU	S	Asio otus	Sarvipöllö	FRIMON	M	Fringilla montifringilla	Järripeippo
ASIFLA	S	Asio flammeus	Suopöllö	CARCAR	M	Carduelis carduelis	Tikli
AEGFUN	S	Aegolius funereus	Helmipöllö	CARCAN	M	Carduelis cannabina	Hemppo
CAPEUR	S	Caprimulgus europaeus	Kehräjä	CARRIS	M	Carduelis flavirostris	Vuorihemppo
JYNTOR	M	Jynx torquilla	Käenpiika	CARMEA	M	Carduelis flammea	Urpainen

PICCAN	M	<i>Picus canus</i>	Harmaapäätikka	CARHOR	M	<i>Carduelis hornemanni</i>	Tundraurpiainen
DRYMAR	S	<i>Dryocopus martius</i>	Palokärki	LOXLEU	M	<i>Loxia leucoptera</i>	Kirjosiipikäpylintu
DENMAJ	M	<i>Dendrocopos major</i>	Käpytikka	LOXCUR	M	<i>Loxia curvirostra</i>	Pikkukäpylintu
DENLEU	M	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Valkoselkätikka	LOXPYT	M	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	Isokäpylintu
DENMIN	M	<i>Dendrocopos minor</i>	Pikkutikka	CARERY	M	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Punavarpunen
PICTRI	M	<i>Picoides tridactylus</i>	Pohjantikka	PINENU	M	<i>Pinicola enucleator</i>	Taviokuurna
HIRRUS	M	<i>Hirundo rustica</i>	Haarapääsky	PYRPYR	M	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Punatulkku
DELURB	M	<i>Delichon urbicum</i>	Räystäspääsky	COCCOC	M	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Nokkavarpunen
ANTTRI	M	<i>Anthus trivialis</i>	Metsäkirvinen	EMBCIT	M	<i>Emberiza citrinella</i>	Keltasirkku
ANTPRA	M	<i>Anthus pratensis</i>	Niittykirvinen	EMBHOR	M	<i>Emberiza hortulana</i>	Peltosirkku
ANTCER	M	<i>Anthus cervinus</i>	Lapinkirvinen	EMBRUS	M	<i>Emberiza rustica</i>	Pohjansirkku
ANTPET	M	<i>Anthus petrosus</i>	Luotokirvinen	EMBpus	M	<i>Emberiza pusilla</i>	Pikkusirkku

Taulukko 2.5. Seuraavista lajeista määritetään alalaji tai värimuoto aina kun se on mahdollista ja merkitään rengasohjelmaan:

STRALUP	Lehtopöllö – punainen värimuoto
STRALUH	Lehtopöllö – harmaa värimuoto
PHYINOI	Taigauunilintu
PHYINOH	Kashmirinuunilintu
SITEURA	Pähkinänakkeli – alalaji asiatica
SITEURE	Pähkinänakkeli – alalaji europaea
NUCCARC	Pähkinähakki – alalaji caryocatactes
NUCCARM	Pähkinähakki – alalaji macrorynchos
CARMEAF	Urpiainen – alalaji flammea
CARMEAC	Urpiainen – alalaji cabaret
CARMEAH	Urpiainen – muoto 'holboellii'

Liite 3. Asemalomakkeen täyttöohjeet

Keväällä 2010 otettiin käyttöön Pekka Ikosen laatima sähköinen lintuasemalomake, jonka myötä iltahuuto tallennetaan **aina** suoraan tietokoneelle. Ikosen ohjelmaan pystytään tallentamaan mm. muuttolomake ikä- ja sukupuolijakaumineen sekä aikajaksoineen, jolloin kone laskee automaattisesti muuton vakion eritellen. Ohjelma huolehtii myös automaattisesti varmuuskopioiden ottamisesta. Ainakin toistaiseksi täytetään sähköisen lomakkeen rinnalla myös paperinen asemalomake. Seuraava ohje koskee etenkin paperisen lomakkeen täyttöä. Sähköisen lomakkeen ohjeet löytyvät kohdasta 3.8.

3.1. Päivämäärä, havainnoijat ja havainnointi

Merkitse päivämäärä ja havainnoitsijat ylös (päiväretkeläisistä merkitään ne ketkä ovat merkittävästi osallistuneet aseman perushavainnointiin). Merkitse myös onko Gåulla käyty, vakiohavainnointi, vakiopyynti ja pöllövakio suoritettu.

3.2. Sään selostus

Merkitse päivittäisestä säätilasta vähintään kolme (aamu, keskipäivä, ilta) tietoa lomakkeelle. Nämä sisältävät lämpötilan, tuulen suunnan ja voimakkuuden metriä sekunnissa, pilvisyyden kahdeksasosina (0/8 ei pilviä, 8/8 täyspilvistä), sade (vesi, räntä, lumi, sumu) ja näkyvyyden (alle 200m, 200-400m, 400m-1km, 1-2km, 2-4km, 4-10km, 10-20km, >20km). Merkitse myös keskeiset nopeat säämuutokset ylös.

3.3. Lajilomake

Lajin nimi alleiviivataan sinä päivänä, jolloin laji havaitaan ensimmäisen kerran muuttokaudella (ns. kevään- ja syksynpinnat).

3.3.1. Paikalliset

Joutsenista ruokkilintuihin paikalliset linnut lasketaan yhteen koko lintuasema-alueelta (ks. kartta 1). Kyyhkyistä varpuslintuihin paikallisia tarkastellaan ensin ns. kärjen osalta, joka kattaa niemen kärjen puoleisen osan itärajana Lilla Munkhamin pohjukka ja opastuspolun haara (ks. kartta 1). Mikäli laji on havaittu kärjen alueella, merkitään tämä tieto lomakkeelle. Vaikka lintu olisi kärjen alueen ulkopuolella, mutta havaitaan kärjestä (esim. bunkkerilta), merkitään se kärjen alueelle. Mikäli lajia ei ole havaittu kärjen alueelta tarkastellaan, onko lajia nähty muualla lintuasema-alueella ns. lisäalueella. Lisäalueen havainnot voi ja kannattaakin merkitä, vaikka laji olisikin havaittu kärjen alueella. Etenkin jos lisäalueen määrä on merkittävä, kannattaa se kirjata lomakkeelle. Lisäalueella havaitut yksilöt kirjataan paperiselle lomakkeelle niin, että numeron edessä on + merkki (esim. +10). Kirjaa paikallisista sukupuoli- ja ikäjakaumia (ks. esim. taulukko 1.2). Tietokoneella on ydinalueelle ja lisäalueelle omat sarakkeet, ja molemmille voi kirjoittaa tietoja saman lajin kohdalle.

3.3.2. Muuttavat ja vakio

Muuttotiedot tallennetaan sähköiseen lintuasemaohjelmaan, joka laskee muuttosummat yhteen eritellen myös vakion. Hajahavainnot tulee lisätä paikallisten vieressä olevaan tyhjiin 'muutto' sarakkeeseen.

Mikäli tietokone on epäkunnossa muuttavat lasketaan yhteen muuttolomakkeelta käsin ja laskuissa eritellään vakiohavainnointi erikseen. Ilmoita tällöin myös ikä- ja sukupuolijakaumat ym. lisätietosarakkeessa. Merkitse lomakkeelle onko vakiohavainnointi suoritettu sekä muutonhavainnointiajat ja kokonaishavainnointiaika.

3.3.3. Yleistä lukumääristä

- 1) Ilmoita lisätietokohdassa tietojen tarkkuus, mikäli määriä on jouduttu arvioimaan karkeasti olosuhteiden pakosta (esim. kaukana olevat isot parvet).
- 2) Älä pyöristä laskettuja muuttajamääriä.
- 3) Mikäli sama harvalukuinen yksilö/parvi viipty paikalla useamman päivän, ilmoita lisätietokohdassa, että havainto koskee samaa yksilöä/parvea kuin ed. päivänä.
- 4) **Lomakkeelle merkitään vain havaitut yksilömäärät.** Lomakkeelle ei toisin sanoen saa päätyä arvioita todellisesta havaittujen ja havaitsemattomien muuttajien lukumäärästä, vaikka arvion tekemiseen olisikin vankkoja perusteita. Tällaista spekulatiota saa lisätä lisätietokohtaan, mutta ei varsinaisille lukumääräsarakkeille.

3.3.4. Muut lisätiedot

- 1) **Lintujen menehtyminen ja heikkokuntoisuus:** Mikäli alueella alkaa näkyä heikkokuntoisia tai menehtyneitä lintuja merkitse nämä tarkasti ylös päivittäin (laji, sukupuoli, ikä). Mikäli lintujen kuoleminen viittaa johonkin epidemiaan, ota yhteys asemanhoitajaan sekä tarvittaessa ympäristöviranomaisiin.
- 2) **Öljyntyneet linnut:** Merkitse lisätietoihin päivittäin tiedot öljyntyneistä (vaikka vain osin) linnuista.
- 3) **Harvinaisuudet:** Komiteoiden tarkistuksen alaisista harvinaisuushavainnoista tulee aina täyttää RK- tai ARK-lomake. Tätä varten on hyvä kirjoittaa heti havainnon jälkeen alkuperäismuistiinpanot linnusta. Ilmoitus komitealle tulee tehdä viimeistään havaintovuotta seuraavan tammikuun aikana. Tiivistelmän näistä voi kirjoittaa asemalomakkeen lisätietoja-sarakkeelle.
- 4) **Pesintään liittyvät lisätiedot:** Merkitse reviirien lukumäärät, poikueiden koot, löydettyjen pesin lukumäärä (esim. Gåun kalalokit) ja pesien mahdolliset munaluvut ym. pesimätietoa. Erittele vesilintupoikueet poikuekohtaisesti (esim. 3+5+7 pull) ja lisätieto onko poikue uusi/jo aiemmin nähty, on myös tärkeää.
- 5) **Poikkeukselliset värimuunnokset** ja erikoisesti käyttäytyvät yksilöt voi ilmoittaa asemalomakkeella.

3.4. Pyyntitiedot

Merkitse lomakkeelle, onko vakiopyynti ja pöllövakio suoritettu, ja mitkä verkot ovat olleet pyynnissä ja miten kauan. Merkitse myös kuinka monta katiskaa on ollut pyynnissä minäkin aikana.

3.5. Muuttolomakkeen täyttöohjeet

Päivämuuttolomake on lintuasemalomakkeen liite, joka täytetään välittömästi maastossa. Ks. kohta 1.1. alkaen sekä esimerkkilomake.

3.6. Yömuutto

Kuuntelemalla toteutettu yömuuton havainnointi on asemalla satunnaista, minkä takia öiset muuttosummat tulee kirjata erilliselle yömuuttosarakkeelle tai paperisessa versiossa kunkin lajin lisätietosarakkeelle (ei lukumääriin). Poikkeuksen tekevät hyvin harvinaiset lajit, joita havaitaan lähinnä vain yömuutolla (esim. kaulushaikara ja luhtakana). Yömuuttoa seuratessa tiedot on hyvä kirjata silti muuttolomakkeelle. Yömuutolle on oma sarake sähköisessä asemalomakkeessa.

3.7. Havaintojen ilmoittaminen Tiiraan

- 1) mene nettiin www.tiira.fi
- 2) kirjaudu sisään Haliaksen tunnuksilla
- 3) valitse Muuttolomake => valitse paikka listalta => valitse Omat paikat kohdalta: Hanko, Hangon lintuasema, Halias.
- 4) ilmoita mielenkiintoisimmat havainnot (näitä voi olla melko runsaastikin)
- 5) ilmoita havainnot rekisteröityneiden havainnoitsijoiden omille tileille, mikäli tämä on mahdollista (poista Hangon lintuasema havainnoitsijoista).

3.8. Havaintojen tallentaminen Lintuasemalomake-ohjelmaan

Alexi Mikola

Nykyään lintuhavainnot tallennetaan ensisijaisesti jo samana päivänä aseman koneella olevaan Lintuasemalomake-ohjelmaan.

Lintuasemalomake-ohjelma löytyy aseman koneen työpöydältä, kuvakkeessa on allihaahkan kuva ja sen nimi on Lintuasemalomake. Ohjelma aukeaa tuplaklikkaamalla kuvaketta. Näyttöön saattaa kuvakkeen klikkauksen jälkeen ilmestyä ikkuna, joka kysyy suoritetaanko tuntematon ohjelma. Tähän klikataan "Kyllä". Tämän jälkeen ohjelman pitäisi aueta.

Uuden päivän lisäys

Ohjelman auetessa tulee näkymä ("Päivä"-välilehti yläreunan välilehtivalikossa), jossa näkyy vasemmassa reunassa lista ohjelmaan tallennetuista päivistä, keskellä tietoja sillä hetkellä auki olevasta päivästä, oikeassa ylänurkassa laatikko jossa on päivämäärä, ja sen alla painikkeet "Lisää kuluva päivä", "Lisää seuraava päivä" sekä "Selaa lomakkeita", sekä ikkunan alareunassa vielä painikkeet "Lisää päivä" ja "Poista päivä".

Oikean ylänurkan laatikon päivämäärä kertoo päivän, joka on "auki" eli jonka tietoja voi nyt ohjelmassa muokata. Saman päivämäärän kohdalla on musta nuoli vasemman reunan päivälissä. Jos oikean ylänurkan päivämäärä ei ole sama kuin sen päivän,

jonka tietoja aiot ohjelmaan syöttää, eikä kyseistä päivää ole myöskään vasemman reunan päivämäärälistassa, pitää oikea päivä lisätä. Tämän voi tehdä usealla tavalla. Jos ohjelmaan on edellisenä päivänä syötetty sen päivän tiedot, ylänurkan päivämäärän pitäisi olla edellisen päivämäärän. Tällöin oikean päivän saa lisättyä ”Lisää seuraava päivä”-painikkeella. Minkä vain satunnaisen päivän saa lisättyä alareunan ”Lisää päivä” painikkeen avulla, siitä aukeaa ikkuna johon voi syöttää päivämäärän, päivä tallentuu uuden ikkunan ”tallenna” –painikkeesta. ”Lisää kuluva päivä” puolestaan lisää kuluvan päivän (tietokoneen kalenterin mukaan, jonka pitäisi kyllä olla oikeassa).

Jos halutaan vain esim. korjata jonkun aiemman päivän tietoja, jo lisättyjen päivien välillä voi liikkua vasemman reunan päivämäärälistan avulla.

Varsinaisten tietojen syöttäminen

Tietojen syöttäminen on hyvä aloittaa ”Miehyys”-välilehdestä. Sinne syötetään yksi kerrallaan miehittäjien nimet (etunimelle ja sukunimelle erilliset paikat). Nimen kirjoitettuasi se tallentuu oikean reunan ”Talleta” painikkella ja tulee näkyviin alapuolen tyhjään laatikkoon, jonka jälkeen voit syöttää seuraavan nimen. Jos miehittäjät ovat samat kuin edellisenä päivänä, voit valita oikeasta reunasta ”Kopioi eiliset tiedot”, jota painamalla ohjelma kopioi miehittäjien nimet edellisen päivän tiedoista. Jo syötettyjä miehittäjiä voi poistaa listalta alareunan ”Poista rivi” painikkeella, jolloin ohjelma poistaa valittuna olevan rivin.

Miehittäjien nimien lisäksi ”Miehyys”-välilehdelle syötetään tiedot vakioitujen havainnointimenetelmien suorittamisesta. Tämä tehdään oikean reunan ”Toiminta”-kohtaan, jossa merkitään ”X” kunkin suoritettujen toiminnon kohdalle, eli esimerkiksi jos vakiohavainnointi on suoritettu ko. päivänä niin ylimpään laatikkoon merkataan ”X” jne. Toimintoja on neljä, ”vakiohavainnointi”, ”vakioengastus”, ”Gåulla käynti” ja ”pöllövakio”. Tarkemmat tiedot näiden suorittamisesta toisaalla aseman ohjeissa.

Pyydystiedot

Jos pyydyksiä on päivän aikana ollut pyynnissä, syötetään pyydystiedot ”Pyydys”-välilehdelle. Verkkotietoja syöttäessä ”Pyydys”-kohta jätetään tyhjäksi, ja ”Alue”-kohtaan täytetään verkkotyyppi eli ovatko verkot vakioverkkoja, pihaverkkoja vai petoverkkoja. Muut kuin edellä mainitut merkataan ”lisäverkko” tai Gåulla olevat verkot ”Gåu”. Pituus-tieto syötetään metreissä. Kun yhden rivin on syöttänyt kokonaan, ”Talleta” painikkeella tiedot tallentuvat ja siirtyvät näkyviin alapuolen laatikkoon. Vaihtoehtoisesti voi painaa Tab-näppäintä jolloin tiedot tallentuvat samaan tapaan ja osoitin siirtyy takaisin toiseen reunaan ”Pyydys”-kohtaan ja voit aloittaa uuden rivin syöttämisen. Katiskoissa merkataan ”Pyydys”-kohtaan ”katiska” ja ”Alue”-kohtaan alue jolla ovat olleet pyynnissä, esim. ”Gåu” tai ”Kalskär”. Katiskoille pituudeksi syötetään 0. Samaten kuin miehitystiedot, jos pyydystiedot ovat samat kuin edellisenä päivänä (huom myös kellonajat), ne voi kopioida ”Kopioi eiliset tiedot” painikkeella. Virheellisesti syötettyjä tietoja voi poistaa rivi kerrallaan ”Poista rivi” toiminnolla tai muokata

valitsemalla tiedon suoraan keskiosan tietolaatikosta, jossa syötetyt rivit näkyvät, ja muuttamalla sen.

Muutonhavainnointitiedot (poislukien hajahavainnot)

Muutto-välilehdelle syötetään muuttolomakkeiden tiedot. Ensin luodaan muuttojakso, johon sitten syötetään muuttohavainnoja. Uusi muuttojakso luodaan syöttämällä jakson tiedot "Muuttojaksot"-otsikon alla oleviin laatikoihin, joilla on otsikot "jakson alku", "jakson loppu" jne. "Aika yht" on muuttojakson kesto, eli esimerkiksi jos muuttojakson kellonajat ovat 6.15-6.30, syötetään "aika yht" kohtaan 00.15. Viimeiseen kohtaan eli "Vakio" syötetään "V", jos jakso kuuluu vakiohavainnointiin, muuten "Vakio" kohta jätetään tyhjäksi. Kun kaikki tiedot on syötetty, voidaan siirtyä alaosan "jakson rivit" kohdan "Laji"-laatikkoon, johon aletaan syöttää jakson havainnoja. Luotu jakso siirtyy näkyviin syöttötyökalun alapuoliseen laatikkoon, valitun jakson kohdalla on musta nuoli. Luotujen jaksojen välillä voi siirtyä klikkaamalla niitä hiirellä, jolloin musta nuoli siirtyy aina valittuun jaksoon. Jokaista peräkkäistä täysimittaista (30min) muuttojaksoa ei tarvitse käsin syöttää, vaan ohjelma tekee automaattisesti seuraavan peräkkäisen muuttojakson F12-näppäimellä (tai oikean reunan "Seuraava jakso (F12)"-painikkeella). Yläosan "Vakio"-kohdan "V" tarvitsee käsin syöttää vain ensimmäiseen vakiojaksoon, jos luo seuraavat jaksot F12-näppäimellä, jolloin jakson muut tiedot (mukaan lukien V) säilyvät ja vain kellonajat muuttuvat. Ohjelma tunnistaa automaattisesti vakion loppumisen ja ilmoittaa siitä. Vakion loppumisesta seuraavasta jaksosta ohjelma poistaa automaattisesti "V"-merkinnän, vaikka jakso luotaisiin F12-näppäimellä. Muuttojaksojen tietoja voi muokata missä vain vaiheessa valitsemalla hiirellä muokattavan tiedon ja kirjoittamalla uuden tiedon tilalle.

Kun muuttojakso on luotu. Seuraavaksi siirrytään alaosan "Jakson rivit" otsikon alla olevaan "Laji"-laatikkoon. Tähän kirjoitetaan lajin tunnus. Kaikilla lajeilla toimivat tieteelliset 3+3-lyhenteet (esim peippo FRICOE). Ohjelma tunnistaa jokaisesta lajista myös "pikavalinnan", jotka ovat pääsääntöisesti tieteellisiä 1+3-lyhenteitä (esim haahka SMOL), mutta joissain tapauksissa 1+1-lyhenteitä (Esim peippo FC) ja joissain tapauksissa 3+1-lyhenteitä (esim västäräkki MOTA). Ohjelma tuntee myös erilaisia laajempia määriä, esim kala/lapintiira syötetään STE H/A. Kaikki ohjelman hyväksymät tunnukset ja lyhenteet saa näkyviin tuplaklikkaamalla hiirellä "Laji"-kohdan valkoista laatikkoa.

Kun lajitunnus on saatu syötettyä, siirrytään syöttämään lajiin liittyvät muuttohavainnot ko. jaksossa. Nämä syötetään viereiseen "Lukumäärä, sekä puku- ja parvitiedot"-kenttään. "Laji" ja "Lukumäärä" -kenttien välillä on helpointa liikkua tab-näppäimellä Laji→Lukumäärä ja shift+tab-näppäimillä Lukumäärä→Laji (myös F2-F3 -näppäimet toimivat samoin). Muuttomerkinnot erotellaan pilkulla "," ja lukumäärän jälkeen voi syöttää siihen liittyviä tietoja, esim muuttosuunnan. Kun on syötetty koko havainnorivi eli kaikki lukumäärät ja lisätiedot, siirrytään seuraavaan lajiin painamalla shift+tab (jollolin siirrytään takaisin "Laji"-kenttään) ja kirjoittamalla seuraavan lajin tunnus, sitten taas tab-näppäimellä Lukumäärä-kenttään syöttämään lukumäärät jne. Esimerkiksi

muuttolomakkeen rivi jossa lukee "Smol 12/3E, 4/4W, 4/2E" syötetään ohjelmaan (lähtien "Laji"-kentästä) SMOL (tab) 12/3E,4/4W,4/2E, (shift+tab).

Käytetyimmät lisätiedot havainnoista ovat sukupuolijakauma (merkataan koiraat/naaraat, esim 2/3), ikä (merkataan "=vanha, '=nuori, huom " tulee kun painaa shift ja 2, ' tulee enter-näppäimen vierestä (samassa näppäimessä myös tähti *)), muuttosuunta (merkataan ESE, SE, SSE, S, jne, pitää kirjoittaa isoilla kirjaimilla), sekä vapaat lisätiedot (merkataan suluilla ()), esim merikihun värimuoto (T) tai (V)). Tarkemmat tiedot kaikista ohjelman hyväksymistä merkinnöistä löytyvät painamalla Muutto-välilehden oikean alanurkan "? sallitut merkit" -painiketta. Sulkeisiin voi kirjoittaa pitempiäkin lisätietoja yksittäisistä havainnoista esim. (jp, nous kahden kuovin kanssa).

Paikalliset ja hajahavainnot

Iltahuudossa havainnot paikallisista linnuista syötetään Lajit-välilehdelle. Ennen iltahuudon aloittamista valitaan oikeasta alareunasta "Lisää lajipohja", jolloin näkyviin tulevat myös ne lajit, joista ei ole syötetty muuttohavaintoja. Muutto-välilehdelle syötettyjen havaintojen summat näkyvät "Vakio" ja "Muutonlaskenta"-sarakeissa. Paikallismäärä merkataan "Paikalliset"-sarakeeseen kunkin lajin kohdalle. Riskilään asti paikalliset lasketaan koko aseman alueelta, siitä eteenpäin (kyyhkyt, pöllöt, varpuslinnut ym.; ks. tarkemmin Liite 1) eritellään paikalliset niemestä ja muulta alueelta eli "lisäalueelta". Niemen paikalliset syötetään "Paikalliset"-sarakeeseen, jos jotain lajia ei ole havaittu niemessä niin lisäalueella ("plus-alueella") havaitut merkataan "Paik. Lisäalue" -sarakeeseen. Lisäalue alkaa Lilla Munkhamniin vievältä polulta (ks. tarkemmin Liite 1). Jos on havaittu joku laji, jota ei näy listassa, sen saa lisättyä alareunan "Lisää laji"-toiminnolla. Hajamuuttohavainnot merkataan "Muutto"-sarakeeseen. Ne voi merkata joko yhtenä lukuna tai useana pilkuilla eroteltuna lukuna, esim jos on havaittu useita parvia. Tämän jälkeen muuttajien kokonaissumma näkyy yläreunan "Muuttajat"-laatikossa ("Muuttohavainnointi"-sarakeessa näkyy vain Muutto-välilehdelle syötettyjen havaintojen summa). Kun huuto on pidetty, päivän lajimäärän saa esille klikkaamalla oikean alareunan "Lajeja"-tekstin vieressä olevaa tyhjää laatikkoa, jolloin ohjelma laskee siihen päivän lajimäärän.

Muista myös nämä:

HUOM marraskuun ensimmäisenä miehityspäivänä (esim 1.11.) ja huhtikuun ensimmäisenä miehityspäivänä (esim 1.4.) kun vakiohavainnoinnin pituus vaihtuu neljästä tunnista kahteen ja päinvastoin, täytyy vakion pituus muuttaa ohjelman asetuksiin. Tämä onnistuu ohjelman yläreunan "Tiedot"-valikosta, josta valitaan "ohjaustiedot". Aukeaa uusi ikkuna, jonka yläosan "Vakion kesto"-laatikkoon muutetaan oikea vakion pituus (2.00 marraskuussa ja 4.00 huhtikuussa), jonka jälkeen valitaan ikkunan vasemmasta alanurkasta "Talleta", suljetaan tämä ikkuna ja sitten koko ohjelma ja avataan ohjelma uudestaan, jolloin muutetun vakion pituuden pitäisi tulla voimaan. Tämä kannattaa tehdä ennen kuin alkaa syöttämään uuden vakion pituuden mukaisen

päivän muuttohavaintoja, jotta säästyy muuttajaksojen vakiomerkintöjen käsin jälkikäteen muokkaamiselta.

Vinkki: Jos ohjelma antaa jostain syystä jotain virheviestejä eikä anna tehdä jotain toimintaa, yleensä paras apu tähän on ohjelman sulkeminen ja uudelleenavaaminen. Ongelmatilanteissa ole yhteydessä asemanhoitajiin, Aleks Mikolaan tai Pekka Ikoseen.

Liite 4. Jätteiden lajittelu

Asemalla lajitellaan erikseen kaikki kierrätettävä jäte:

Energiajäte: (www.ytv.fi) ”Energiajäte on jätettä, jota ei voi kierrättää materiaalina, mutta joka voidaan käyttää hyödyksi energian tuotannossa.” Energiajäte laitetaan tiskipöydän vasemmalla puolella olevan sisennyksen etummaiseen ämpäriin, joka tulee täyttyessään kuljettaa Tulliportin jätepiesteseen. Energiajätettä on suurin osa aseman ”sekajätteestä” katso ohjeet energia ja sekajätteen osalta alemmaa.

Biojäte: Kaikki maatuva jäte (mm. ruuantähteet, ja -jätteet käytetyt kahvin suodattimet, kananmunakuoret, ym.) tulee lajitella tiskipöydän vasemmalla puolella olevan sisennyksen taaempaan ämpäriin (BIOJÄTE). Biojäte tyhjennetään aseman kompostoriin, joka sijaitsee terrassin eteläpuolella. Jokaisen biojäteastian tyhjennyksen jälkeen lisää kompostoriin lähes sama määrä kuiviketta ja möyhi kompostorin sisältö siihen tarkoitettulla välineellä (sekä kuivike että sekoitussauva löytyvät kompostin vierestä). Tarkkaile myös kompostin sisälämpötilaa (kompostin etuosassa mittari) ja säädä tuuletusventtiiliä sen mukaisesti. Hyvä lämpötila on 30–50 °C.

Paperi- ja pahvijäte: Puhtaat paperijätteet mm. lehdet, suttupaperit, pahvi ym. voidaan polttaa aseman uuneissa.

Metallijäte: Metallijätteet mm. säilykepurkit, pullonkorkit ym. kerätään tiskipöydän ämpäriin (METALLI). Ämpäriin täyttyessä tyhjänä sisältö S-Marketin ja Säästöporssin välissä olevaan kierrätyspiesteseen. Suurikokoinen metallijäte tulee viedä suoraan kaatopaikalle.

Lasijäte: Lasijätteet mm. lasipurkit, särkyneet pullot ym. kerätään tiskipöydän ämpäriin (LASI). Ämpäriin täyttyessä tyhjänä sisältö S-Marketin ja Säästöporssin välissä olevaan kierrätyspiesteseen. Suurikokoinen lasijäte tulee viedä suoraan kaatopaikalle. Hangon jäteaseman aukioloajat löytyvät osoitteesta: <http://www.roskroll.fi/>.

Ongelmajäte: Ongelmajäte, kuten paristot, vanhentuneet maalit tmv. liuottimet ja kemikaalit, painekyllästetty puu tmv., tulee viedä suoraan kaatopaikalle.

Sekajäte: Kaikki mikä ei kuulu kuuteen aiempaan (ks. lista energiajätteen ei kuulu). Keräyspieste on Tulliportin sisäpuolella tien eteläpuolella.

Laskiämpäri: Laskiämpäriin tulee enää laskea vain tiskipöydän lavuaariin kaadettavat nesteet. Biojätteen erittelyn ansiosta laskiämpäriin ei tule enää laittaa mitään kiinteää. Laskiämpäri tyhjennetään vanhaan kompostiin.

Energiajakeeseen kuuluu:

- Nuolikolmion sisällä olevalla numerotunnuksella 01, 02, 04, 05 ja 06 merkityt muovit
- Nuolikolmion sisällä olevalla numerotunnuksella 07 merkityt pakkausmuovit
- Esimerkiksi seuraavat tuotteet
- CD/DVD-levyt koteloineen
- elintarvikkeiden, kuten juustojen ja leikkeleiden, muovikääreet
- elintarvikkeiden muoviset pakkaukset huuhdeltuina, kuten viili- ja jogurttipurkit, voi- ja margariinirasiat
- kiriste- ja kutistemuovit
- muovia ja paperia sisältävät pakkaukset
- muovikanisterit ja -sangot, ämpärit
- muovikannet ja -korkit
- muovikassit, -pussit ja -kelmut
- muovinarut
- muovipullot, kuten kertakäyttöiset virvoitusjuoma-, mehu-, pesuaine- ym. pullot (pantilliset pullot palautukseen!)
- muoviset kertakäyttöastiat
- pienet muoviesineet kuten tiskiharjat, kynien muovikuoret
- styroksi
- vaahtomuovi
- kartonki, joka ei kuulu keräyskartongin joukkoon
- paperi, joka ei kuulu keräyspaperin, keräyskartongin tai biojätteen joukkoon
- puu, joka ei kuulu keräyspuun joukkoon
- vaatteet ja tekstiilit (EI kuitenkaan PVC-muovisia, nahkaa, keinonahkaa tai jalkineita)

Energiajakeeseen ei kuulu:

- PVC-muovi (nuolikolmion sisällä numerotunnus 03, aina tunnusta ei kuitenkaan ole)
- johdot, putket, letkut
- keinonahka
- kontaktimuovi, ruskea pakkausteippi, jotkut tarrat
- lateksihansikkaat ja muut suojavaatteet
- mapit, muovitaskut, piirtoheitinkalvot
- muovikortit, esim. luottokortit
- muovipressut ja -ritilät
- puhallettavat lelut
- uimapatjat ja -renkaat
- rakentamisessa käytetyt muovit, kuten tapetit, lattiapäällysteet, listat ja kattokourut
- sadetakit, suihkumyssyt ja -verhot
- suojatossut, esiliinat, kerniliinat,
- ns. syvävedetyt myyntipakkaukset, kuten tablettien läpilyöntilevyt, lelu- ja autotarvikepakkaukset
- äänilevyt
- Nuolikolmion sisällä olevalla numerotunnuksella 07 merkityt, muut kuin pakkausmuovit
- Muu energiajakeeseen soveltumaton jäte

- alumiinia sisältävä materiaali, kuten foliovuoratut sipsipussit ja -purkit, mehutölkit, makkaranpaistopussit, kahvipaketit
- biojäte
- fluoria sisältävät esineet
- haltex-levyt
- hammastahnaputkilot ja -harjat
- keramiikka
- kumi
- nahka
- painepakkaukset, kuten hiuslakat, spraymaalit, deodorantit
- posliini
- puurakenteet joissa tervapaperia, betonia tai PVC:tä
- pölyävä jäte, kuten siivousjäte, pölynimuripussit ja tuhka
- sähkö- ja elektroniikkaromu
- sähkölamput
- vaipat, siteet

Liite 5. Haliasvastaavat (päivitetty 26.1.2012)

Lupavastaava (Petteri Lehikoinen, varalla Alekski Lehikoinen):

- Varausten vastaanottaminen ja ylläpito
- Lupien postitus
- Kulkulupa-asioista sopiminen Vapaasataman kanssa
- Ryhmäretkien lupien sopiminen satamanjohtajan kanssa ajoissa etukäteen

Julkaisuvastaavat (Aleksi Lehikoinen, Johan Ekroos):

- Vuosiraportin kirjoittaminen ja lähettäminen Tringaan
- Vuosittaisen vuokrasopimusraportin kirjoittaminen Metsähallitukseen
- Muihin julkaisuihin aineiston toimittaminen/analysointi ja julkaisujen Haliasyhteyshenkilönä toimiminen

Taloudenhoitajat (Petro Pynnönen, varalla Alekski Lehikoinen):

Taloussasiat

- Laskujen ja päivärahojen maksaminen
- Rahatilanteen seuraaminen
- Tilinpäätösten tekeminen
- Budjetin laatiminen yhdessä lintuasematoimikunnan kanssa
- Tilitapahtumien tositteiden lähettäminen Tringan taloudenhoitajalle
- Tringan taloudenhoitajan kanssa varojen siirtämisen (apuraha, alijäämän kattaminen Tringan varoin) sopiminen

Apurahavastaavat (Karno Mikkola, Ilkka Lehtinen):

- Apuraha-anomuksen tekeminen ja raportointi

Aseman ylläpitovastaavat (Kaisa Välimäki, Jenni Leppänen, Petri Saarinen, Jyrki Pynnönen Pekka Hänninen,):

- Vuosittaisten aseman kunnostustalkoiden järjestäminen + kunnostuksen viimeistely, mikäli talkoiden aikana toimenpidettä ei ole saatu valmiiksi
- Suunniteltujen rakennusprojektien edistäminen: huoltorakennus
- Jätteiden lajittelun järjestäminen
- Siivoustalkoiden järjestäminen (asemalla on siivottu perusteellisesti kerran talvella ja kerran kesällä)
- Aseman petivaatteiden peseminen aina silloin tällöin (asemalla ns. likaiset lakanat kori)
- Ensiapulaatikon ylläpito
- Aseman sisätilojen kalustuksesta huolehtiminen

Ulkotyövastaavat (Petteri Lehikoinen, Jarkko Santaharju, Hannu Holmström, Jyrki Pynnönen, Heikki Eriksson):

- Puutalkoiden järjestäminen

- Bunkkerin ja verkkolinjojen läheisyydessä olevien puiden harvennustalkoiden järjestäminen
- Pihan niittotalkoiden järjestäminen kaksi kertaa vuodessa
- Polkujen auki pitäminen
- Uusien verkkokeppien teko

Pihavastaavat (Jari Laitasalo, Aatu Vattulainen):

- Pihapiirin siistinä pitäminen
- Puutilanteen seuraaminen ja puuvarastojen ehtymisen raportointi ajoissa
- Polkupyörien ja maitokärkyjen huolto

Aineistovastaavat:

- Aineiston tallennus (velvollisuus kuuluu kaikille aseman miehittäjille)
- Aineiston ylläpito (varmuuskopiointi) (Aleksi Lehikoinen, Andreas Lindén, Markus Piha)
- Aineiston toimittaminen Tringan katsauksia varten (Aleksi Lehikoinen)
- Aineiston luovuttaminen tutkimustoimintaan (Andreas Lindén, Markus Piha, Aleksi & Petteri Lehikoinen, Tuomas Seimola)

Ornitologisten välineiden vastaavat:

- Verkkovastaava: verkkotilanteen seuraaminen, uusien hankkiminen vuosittain sekä mahdollisesti vanhojen korjaaminen (Seppo Niiranen, Jarmo Ruoho)
- Lomakevastaava (Huolehtii asema-, muutto- ja rengastuslomakkeiden hankinnasta (Ilkka Lehtinen, Petteri Lehikoinen)
- Rengasvastaava: Laatii ohjeet, joiden perusteella asemalla käyvät rengastajat seuraavat rengastilannetta ja hoitavat tarvittaessa uusien renkaiden tilauksen. Laatii ohjeet, joiden perusteella aseman miehittäjät osaavat hoitaa rengastusten palauttamisen rengastustoimistoon kauden päätteeksi aseman internetin kautta (Seppo Niiranen, Jarmo Ruoho)
- Rengastusvälineiden vastaava: Huolehtii että asemalla on riittävästi hyväkuntoisia mittoja, puntareita, pihtejä, rengastusvihkoja, ym. (Seppo Niiranen)

ATK-vastaavat:

- Aseman internet-sivujen päivitys (Kaisa Välimäki, Petteri Lehikoinen, Aleksi Lehikoinen, Johan Ekroos, Sampo Laukkanen)
- ATK:n ylläpito (laadittava myös ohjeet tietokannasta) (Aleksi Lehikoinen, Andreas Lindén, Markus Piha, Kaisa Välimäki)

PR-vastaavat (Aleksi Lehikoinen, Johan Ekroos):

- Osallistuvat erilaisiin PR-tapahtumiin, haastatteluihin tmv.
- Laativat asemalle ja internet-sivuille infopakettin asemasta, jonka perusteella miehittäjät voivat tarvittaessa esitellä lyhyesti asemaa.

- Mikäli asemalta pyydetään opastettuja retkiä, huolehtivat opastuksen järjestämisestä
- Laativat ohjeet, joiden perusteella asemalla olevat miehittäjät osaavat laittaa päivän parhaimmat havainnot internetiin (Tiira, ohjeet ks. kohta 3.7.)

Bongausvastaava (Jörgen Palmgren, varalla Karno Mikkola):

- Laatia massabongaukseen liittyvät pelisäännöt alueelle (milloin bongaus järjestetään; mitkä lajit, millainen tilanne, linnun viipyessä pitempään: miten usein bongauksia järjestetään; liikkumis- ja käyttäytymisohjeet ym.)
- Selvittää bongauskäytännöt Vapaasataman, Metsähallituksen ja Bongariliiton työvaliokunnan kanssa
- Huolehtia, että pelisääntöjä noudatetaan
- Laatia sanktiot mahdollista ohjeiden rikkomistapauksia varten

Vastaavien yhteystiedot:

Aleksi Lehikoinen (asemanhoitaja) halias@tringa.fi, 045-1375732
Petteri Lehikoinen (asemanhoitaja) halias@tringa.fi, 040-7233383
Petro Pynnönen, (taloudenhoitaja) petropynnönen(ät)hotmail.com, 0400-817125
Johan Ekroos, johan.ekroos(ät)helsinki.fi, 050-3535031
Heikki Eriksson, heikki.eriksson(ät)helsinki.fi, 0400-698478
Hannu Holmström, hannu.holmstrom(ät)helsinki.fi, 050-5306538
Pekka Hänninen, herra.pekka(ät)luukku.com, 040-7472578
Jari Laitasalo, jari_laitasalo(ät)hotmail.com, 046-6661857
Sampo Laukkanen, sampo(ät)tarsiger.com, 050-5187920
Ilkka Lehtinen, emu(ät)digelius.com, 09-666375
Jenni Leppänen, jenni.leppanen(ät)helsinki.fi, 0400-700085
Andreas Lindén, andreas.linden(ät)helsinki.fi, 050-3446399
Karno Mikkola, karno(ät)netsonic.fi, 040-5438211
Seppo Niiranen, seppo.niiranen(ät)helsinki.fi, 0400-468815
Jörgen Palmgren, jorgen.palmgren(ät)helsinki.fi, 040-7647910
Markus Piha, markus.piha(ät)helsinki.fi, 040-5114969
Jyrki Pynnönen, pynnönen(ät)sll.fi, 050-4366938
Jarmo Ruoho, jarmo.ruoho(ät)helsinki.fi, 050-9172573
Petri Saarinen, petri.j.saarinen(ät)yit.fi, 0400-935182
Jarkko Santaharju, jarkko.santaharju(ät)kotikone.fi, 050-3541336
Tuomas Seimola, seimola(ät)tarsiger.com, 040-5285911
Aatu Vattulainen, aavatt(ät)hotmail.com, 050-4375245
Kaisa Välimäki, kaisa.valimaki(ät)helsinki.fi, 040-7420704

Älä arkaile ilmoittautua jonkun osa-alueen vastaavaksi tai ottaa yhteyttä vastaaviin!

Halias-aktiivit lista

Halias-aktiiveilla on käytössä oma sähköpostilista, johon kuuluu > 50 käyttäjää. Mikäli haluat liitettäväksi listalle, lähetä asiasta sähköpostia Kaisa Välimäelle: kaisa.valimaki@helsinki.fi.

Liite 6. Saunan käyttöohjeet

- 1) Saunaa saa lämmittää pari kertaa viikossa (suositellut saunapäivät keskiviikko ja lauantai)
- 2) Käytä puuta säästeliäästi eli älä sauno tuntikausia
- 3) Saunankäyttömaksu on 2 euroa/kerta, joka maksetaan joko heti (satunnaiskäyttäjät) tai peritään loppuvuodesta asemanhoitajien toimesta (vakiokävijät).
- 4) Sauna on ilmainen pitkäaikaismiehittäjille (= vähintään pari viikkoa asemalla viipyville).
- 5) Käyttäjien tulee merkitä saunavihkoon (löytyy aseman sisältä) jokainen saunomiskerta (nimi, päivämäärä, onko maksettu).
- 6) **Kiukaan vesisäiliössä saa lämmittää ja kiukaalle saa heittää vain makeaa vettä!** Meriveden käyttö kiukaalla ruostuttaa kiukaan vuodessa pilalle! Merivettä voi käyttää pesuvetenä, jos vesitilanne on huono. Tätä ei kuitenkaan suositella.
- 7) Pidä lämminvesisäiliö aina täynnä kun kiuas on päällä. vesisäiliö tulee tyhjentää saunomisen jälkeen aikana jolloin on olemassa edes pieni riski, että vesisäiliö voi jäätyä (sopii esim. tiskivedeksi).
- 8) Käytä saunalauteilla paperisia kertakäyttöpeflettejä (saunan eteisessä) tai aseman muovisia peflettejä, jotka tulee huuhdella käytön jälkeen.

Liite 7. Harvinaisuuden dokumentointi rengastustilanteessa

P. Lehikoinen 25.3.2012

Kun rareiteetti tai mahdollinen sellainen saadaan kiinni on tärkeintä:

1. Tutustua lajia koskevaan kirjallisuuteen tai kommentoida asiantuntijoita
2. Mitata lintu mahdollisimman tarkasti
3. Tehdä kuvaus linnusta
4. Yrittää äänittää lintu
5. Valokuvata lintu kattavasti
6. Kerätä linnusta pudonneet höyhenet

1. Kirjallisuuteen tutustuminen tai asiantuntijoiden konsultointi on suureksi avuksi, jotta linnusta saadaan mahdollisimman paljon tietoa irti. On kuitenkin huomattava, että linnun käsittelyaika ei saa tämän vuoksi venyä liian pitkäksi. Ennen rareiteetin teemapyyntiä olisikin järkevää jo etukäteen tutustua lajiin. Kirjallisuudesta merkittävimpiä tietoja rengastuksen yhteydessä on:

- tärkeimmät mitat
- lajin määrittäminen
- alalajin määrittäminen
- iän ja sukupuolen määrittäminen (muista myös kallo!)

2. Mittaaminen voi olla tärkeää lajin, alalajin, iän, sukupuolen määrittämisen vuoksi. Lisäksi harvinaisista linnuista on Suomessa mittatietoja vähän ja yksikin yksilö voi kartuttaa kansallista tietomäärää rutkasti. Kaikki mitä keksit, kannattaa mitata. Lajikohtainen kirjallisuus auttaa löytämään tärkeimmät mitat, mutta muistakaan mittoista ei ole haittaa. Useimmissa uusissa puhelimissa on sanelin, joka on oiva mittojen tallentamiseksi ja säästää sekä aikaa että vaivaa, kun mittoja ei tarvitse kirjoittaa muistiin. Ainakin seuraavat piirteet olisi hyvä aina mitata:

- siipi max
- pyrstö
- siipikaavio (P1-P10, muista myös P10:n ja käphien välinen etäisyys)
- pyrstön muoto
- nokka kalloon
- nokan korkeus
- tarsus

3. Sanallisen kuvauksen tekeminen on hyödyllistä siksi, että piirteet tarkastellaan ja kirjataan / sanellaan muistiin havaintotilanteessa. Toisaalta kuvauksen tekeminen auttaa kiinnittämään huomiota kaikkiin linnun piirteisiin. Vapauttamisen jälkeen joihinkin piirteisiin, jotka voivat olla merkittäviä, ei välttämättä voida palata – edes hyvien

valokuvien avulla. Käy siis lintu läpi huolellisesti ja laadi mahdollisen kattava kuvaus. Myös kuvausta tehdessä sanelin on oiva apuväline. Kiinnitä huomiota höyhenpuvun värityksen lisäksi paljaisiin osiin, siipisulkien kovertumiin (sisä- ja ulkohöydyn), siiven ja pyrstön alapintaan ja jalkojen höyhennykseen jne.

4. Kutsuääni voi olla merkittävässä roolissa lajinmäärityksen kannalta (esim. Phybon/ori, Phycol/ibe) ja äänitetty ääni on aina parempi kuin vain kuultu. Äänityksenkin kannalta nykypuhelimet ovat käteviä. Äänitystä kannattaa pitää päällä koko käsittelyn ajan, jos lintu sattuu äänitelemään. Väkisin sitä ei yleensä saa aikaiseksi. Lintua voi yrittää saada ääneen soittamalla sille oletetun lajin kutsuääntä tai laittaa lintu hetkeksi häkkiin, jossa se voi liikkua vapaasti. Erityisesti nauhurin kanssa kannattaa olla valmiina lintua vapautettaessa, koska silloin useammat linnut äänitelevät.

5. Valokuvaa lintu niin kattavasti kuin keksit. Valokuvat tukevat hyvin kuvausta, mutta eivät yleensä korvaa sitä. Valokuvien värit eivät aina (kovin usein) toistu samanlaisina kuin luonnossa. Tähän auttaa se, että kuvaa mahdollisimman neutraalein väritasapaino- ja valotusasetuksin pakkaamatonta (RAW) kuvamuotoa. Värikortin käyttäminen kuvien taustalla auttaa myöhemmin väritasapainon korjaamisessa kuvankäsittelyohjelmilla.

6. Mikäli linnulta höyheniä irtoaa, kannattaa ne kerätä talteen. Säilö höyhenet rengastushuoneesta löytyviin pieniin kirjekuoriin ja kirjoita kuoren päälle laji, renkaannumero, päivämäärä, paikka sekä rengastajan nimi. Säilö kirjekuori kuivaan ja toimita Eläinmuseolle. Höyhenistä voidaan eristää linnun DNA:ta, joka voi viimekädessä olla ainut varmistus alalaji- tai lajimääritykselle. Lajien tunnistus geneettisillä menetelmillä kehittyy nopeasti ja uusia molekylaarisia tuntomerkkejä saadaan selville tuon tuosta. Kerätyt höyhenet ovat varmin tapa saada nojatuolipinnoja 😊